

3

המטה, דאס איז מהמטה לסכך עשרה פסול
 לכו"ע, ואין שייך זאת כלל להפלותה דסוכה
 דירת קבע צענין, או דירת עראי צענין, וזו
 היא שיטתם גם הכא בהלכות יורדין לתוך
 עשרה, דגם צמחן מרובה מלינתן פסולה,
 דכל פחות מעשרה לאו דירה היא לכו"ע,
 כמו צומחן סוכתו צרעו המטה, דהפסול
 הוא משום חסרון שיטתה דדירה, ולא משום
 דין עשרה הנאמר בהלכות מחילות, וכמש"ל.

76 והנה

צ"ע דף כ"ג גבי עושה סוכתו
 צראש הספינה, אמר רבי דכו"ע
 היבא דאינה יכולה לעמוד צרות מלוי
 דיבשה לא כלום היא יכולה לעמוד בשאינה
 מלוי דיבשה כו"ע לא פליגי דכשתה כי
 פליגי דזיכולה לעמוד צרות מלוי דיבשה
 ואינה יכולה לעמוד צרות מלוי דים, ר"ג סבר
 סוכה דירת קבע צענין וכיון דאינה יכולה
 לעמוד צרות מלוי דים לא כלום היא, ר"ע
 סבר סוכה דירת עראי צענין וכיון דיכולה
 לעמוד צרות מלוי דיבשה כשרה, וצפירש"י
 שם ז"ל לא כלום היא דאפילו דירת עראי
 לא הויא עכ"ל, ולכאורה מוצא מזה היפוך
 דצרינו, דהרי פסלין להסוכה משום דאינה
 נחשבת אף דירת עראי, ודלא כמש"כ, אולם
 י"ל דהרמב"ם מפרש דהא דאם אינה יכולה
 לעמוד צרות מלוי של יבשה לא כלום היא,
 הוא משום הלכות מחילות, דכל מחילה
 שאינה יכולה לעמוד צרות, אינה מחילה,
 וכן משמע מלשון הרמב"ם צפ"ד מה"ל סוכה
 ה"ה, דמפרש להסוגיא הכי עיי"ש, אבל
 לאו משום טעמא דדין דירה קאחיון עלה,
 וגראה לפי"ז דהציאור דצדרי הגמי כן הוא,
 דלענין הדין דמחילה שאינה יכולה לעמוד
 צרות, אינה מחילה, אין חילוק אם המחילה
 עומדת צים, או ציבשה, בכל אופן הכל
 תלוי רק אם יכולה לעמוד צרות מלוי
 דיבשה, דשיעורא הוא צמחילות, דצענין
 שחיה יכולה לעמוד צרות מלוי, דהיינו
 רוח מלוי דיבשה, והכל שיהא אם המחילה

עומדת שם או ציבשה, דאין מקום המחילה
 מעלה ומוריד כלל, לענין שיעורא דשם
 מחילה, רק משגחין על המחילה עצמה
 בלבד, אולם לענין דין דירת קבע, צוה
 משתנה השיעור לפי המקום שהיא עומדת
 בו, ואם היא עומדת צים, אז לריך שחיה
 יכולה לעמוד צרות מלוי דים, וצ"ל"ה לאו
 קבע היא, כיון דצמקום שהיא עומדת
 שם, אינה יכולה לעמוד צרות מלוי ידוי,
 וזהו דתלוי דין עושה סוכתו צראש הספינה,
 דהפלותה דדירת קבע או דירת עראי,
 דאם סוכה דירת עראי, ודיינין רק מה"ל
 מחילות, ולענין הלכות מחילה ליבא נפקותא
 כלל, אם המחילה עומדת צים או ציבשה,
 אבל אם סוכה דירת קבע צענין, וצ"ל
 לדון הכא מדין דירה, צוה הכל נידון לפי
 המקום שהיא עומדת בו, ומאחר דצוה
 המקום אינה יכולה לעמוד, הסוכה פסולה.

L

בסוכה דף ז' ר' סימון ואיתומא ריב"ל
 אמר עושה לו טפח שוחק ומעמידו
 צפחות משלשה טפחים סמוך לדופן וכל
 פחות משלשה סמוך לדופן בלבד דמי, ועיי"ש
 צפירש"י ותוס' דהוא צבדי דלהוי רוב
 דופן עשוי, וצפי' הר"ן שם דהוא משום
 דאין מחילה פחות מדי' בשום מקום, ולכאורה
 ל"ע דהרי ההלכה נאמרה שחיס כהלכתא
 ושלשית אפילו טפח, א"כ בטפח בלבד
 סגי, ולפי דברי ריב"ל הא נמלא דצענין
 לעולם ארבעה טפחים, ולומר דלריב"ל כך
 הוא פירושא דטפח שנאמר דהכלכה שיהא
 טפח שוחק ויעמידנו צפחות משלשה סמוך
 לדופן צבדי שיהא דופן ד', א"ל לומר כן
 דהרי להדיא תנין בצרייתא דלעיל דף ד'
 שהי' ר' יעקב אומר דיומדי סוכה טפח
 וחכמים אומרים עד שיהו שחיס כהלכתא
 שלשית אפילו טפח, והיינו דר' יעקב סובר
 דהשיעור טפח שנאמר בסוכה הוא על כל

הדפנות, וחכמים
 כהלכתא, עכ"פ הא
 שנאמר בסוכה פי'
 ולמה צענין פי'
 והנראה פשוט,
 ופרדים
 דפנות האמורות כג'
 סגי אליבא דכו"ע
 כלל, דכך נאמר
 כהלכתא ושלשית ו'
 מתקיים דין דפנות
 סוכה, והא דמלרי
 עשוי הוא זה דין
 שחיה הסוכה ס'
 אין זה כלל מעיקר
 בטפח בעלמא סגי
 הוא דקיימא כל
 היכן מעמידו שני
 הסוכה, וקאמר ו'
 וצבדי סגי. ואחרי
 כנגד ראש חור דו'
 הסוכה. וריב"ל מנ'
 שרוב דופן שחיס
 שיהא טפח שוחק
 והנה בסוגיא שם
 אלא צלורת הפתו
 נמי צ"ל"ה, ויעו
 שיהא הטפח מנ'
 הפתח ציניהם וקו'
 ולהאיבא דאמרי כ'
 תרי או דופן עי'
 ל"ע מ"ש דופן ש'
 ל"ה"פ נחשב צבו'
 דפנות, והנה צבו'
 שבת חשוב ל"ה"פ

(* ועיי' בתו'
 ע"ג מצוי שכחצ'
 מגי' סמוך לדופן

מנן נג' יצחק זאב האי סאלוויילי' צ"ל
 קונטרס מחידושי מרן רי"ז הלוי
 ז"ל
 ז"ל קיבוש המש יומא וסוכה

גא) ומ"ש רבינו ואם עשויה כמבוי מפולש עושה פס ד' ומ"ש ואם עשויה כמבוי מפולש כזה עושה פס ארבעה. גס זה פס מימרא דרבי סימון וטעמו כיון דשתי הדפנות זו כנגד זו צעינן פס ארבעה דכי אמרינן לצוד איכא (ארבעה) [שבעה] טפחים אורך כדי שיעור סוכה קטנה: ומ"ש ונותן קנה מהפס על הדופן האחר. היינו משום דסבירא ליה דנכא דמנריך לורת הפתח אף בעשויה כמבוי מפולש צעי לורת הפתח וכן למד הרא"ש מדברי הר"ף עיי"ש וכן כתב הרמב"ם אבל מדברי רש"י יראה דדוקא כשהדפנות זו אלל זו דליכא אלל טפח בשלישית הוא דצעינן לורת הפתח אלל הכא דליכא פס ארבעה לא צעינן וכן היתה סברת הרא"ש אלל שצטל דעמו כנגד דעת הר"ף והרמב"ם וכן ודאי ראוי להחמיר כדבריהם:

ד וכתב הר"ן (שם) גני הא דאמר רבא סיכך על גני מבוי שיש לו לחי כשרה מוכח צמחא שהעושה סוכתו כזי האי גוונא כיון שאינה מפולשת לגמרי כמו העושה סוכתו כמבוי טו צאלמע החצר רחוק מדפנות החצר ניתרת צטפה שותק פחות משלשה סמוך לדופן כשם שניתרת זו סוכה דלית לה שתי דפנות דערינן ולא הנריכו פס ארבעה אלל צטפסה שהיא מפולשת ואין דופן אלמעי כנגדה: וכתב עוד (ב: ד"ה ואמר) דמדאמר רבא ולריכה נמי לורת פתח איכא למידק שאין לורת פתח מחיר בשתי דפנות של סוכה אף על פי שהוא מחיר לשבת ולכלאים דאם כן מאי קולא דדופן שלישיית הרי לצוד ולורת פתח בכל הדפנות הן ממירין אלל ודאי אין לורת פתח מחיר ומשלים שיעור דופן צטפסה אלל דדופן שלישיית צלצד דמחמירין צהא צטפסה משנת ולפי זה נריך ליוהר שלא יהא בכל קרנות הסוכה פתחים כיון דצעינן שתי דפנות דערינן צטפסה העשויה כמבוי נמי על ידי פס ארבעה הא איכא שתי דפנות דערינן וכבר כתבנו שאין לורת פתח מועיל לסוכה משום דופן אף על פי שמועיל לשבת ולכלאים נמצא כשיש פתחים צארבע דפנותיה ליכא שתי דפנות דערינן וכן נראה ממה שכתב הרב אלצרגלויני (נספר העמים) צסס גאון שאין לורת פתח מועיל להשלים שיעור דופן בשתי דפנות הסוכה ובר מן דין נריך ליוהר ין לפי פירוש הר"ף (עירובין ב:) צהיהא דאמרינן צפרק קמא דעירובין (א.) לורת פתח שעשאה מן הצד לא עשה ולא כלום אף על פי שאין פירושו מחוור כמו שאכתוב בצמוך (שם ד"ה גרסינן) צב"ד עכ"ל:

ד ואם עשויה כמבוי מפולש כזה יא עושה פס ארבעה ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמוך לדופן ונותן קנה מהפס על הדופן האחר: ה ואם השתים כהלכתן וטפה בשלישית אפילו יש בשתי המחיצות פתחים הרבה שאין בהם צורת הפתח שכשתצורף כל הפרוץ יהיה מרובה

ד ואם השתים כהלכתן וטפה בשלישית אפילו יש בשתי המחיצות פתחים הרבה וכו'. שם תניא דסוכה ניתרת צפרוץ מרובה על העומד ופירש רש"י (ד"ה מה שאין כן) אפילו היו פתחים בשתי הדפנות אחד או שנים דכי מנרפת להו צהדי שתיים הפרוץ הוא ליה פרוץ מרובה שרי ע"כ משמע מפירושו דדוקא צבי האי גוונא הוא דשרי אלל אם העומד בשתי הדפנות הוא פחות מהפרוץ צששתי הדפנות ענמן פסולה לרש"י גס מלשון רבינו משמע כן שכתב שכשתצורף כל הפרוץ וכו' כלומר צהדי השתים הפרוץ יהיה מרובה על העומד כשרה דמאחר שגשאר צעומד כל כך עד שהוא מרובה על הפרוץ צששתי הדפנות ענמן אם כן גשאר צעומד רוב הכשר סוכה ואף על פי שכשתצורף כל העומד לא יהיה צו צענה על צענה שהוא הכשר סוכה אפילו הכי כשרה צרוב צרוב ככולו גס הר"ן ז"ל (ב: ד"ה אמר) החמיר דאין לורת הפתח מחיר ומשלים שיעור דופן צטפסה אלל צדופן שלישיית וכו' וכן נראה ממ"ש הרב אלצרגלויני עיי"ש:

ב) (ב), ג), ד) כתב המרדכי (סי' השלש) נראה לראב"ה (סי' תרו) שאם מגיעין הקנים העומדים לורת פתח עד לסכך אף דליכא שלש מחיצות אין נריך לורת פתח ולא נהגו אלל לנוי צעלמא כדאמרינן (שם קלג:) עשה סוכה נאה (ג):

ואם השתים כהלכתן וטפה בשלישית אפילו יש בשתי המחיצות פתחים הרבה וכו' בשרה ובצבד שצא יהא בהם פרצה יתירה על עשר אמות וכו'. צפרק קמא דסוכה (ו.) תניא דופן סוכה כדופן צצת ובלצד שלא יהא צין קנה לחצירו שלשה טפחים ויתירה צצת על סוכה שהצצת אינה ניתרת אלל צעומד מרובה על הפרוץ מה שאין כן צטפסה. ופירש רש"י דופן סוכה כדופן צצת. כל נדי דפנות שהחירו סתמים לצצת כגון מחינה של שתי צלא ערב כדאמרינן צעירובין (עו:) מקיפין צקנים ובלצד שלא יהא צין קנה לחצירו שלשה טפחים ואף על פי שרצח קנה אינו אלל מלא אצבע ויש צין קנה לחצירו שלשה טפחים חסר משהו ואיכא פרוץ מרובה על העומד שפיר דמי דאמרינן לצוד והוא ליה כולו עומד או של ערב צלא שתי כדמנן החס (שם) מקיפין שלשה חצלים היו היקף נמי לדופן סוכה ובלצד שיהא זהיר שלא יהא צין קנה לחצירו שלשה טפחים כשהוא מקיף כי היכי דאמרינן לענין צצת דאם כן נסיק ליה מחורת לצוד ודוקא צמקומות הרצה דהוא ליה פרוץ מרובה על העומד אלל מקום אחד או שני מקומות הוא ליה כפתחים: שהצצת אינה ניתרת. אם יש צה פתחים הרצה שאין צהא לורת הפתח ורצים על העומד ומצטלי ליה לעומד: מה שאין כן צטפסה. דסגי ליה צשתיים כהלכתן ושלישית אפילו טפח ואפילו היו לה פתחים בשתי הדפנות אחד או שנים דכי מנרפת להו צהדי שתיים הפרוץ הוא ליה פרוץ מרובה שרי: וזה לשון הרא"ש (סי' מ) יתירה צצת על הסוכה שהסוכה ניתרת צטפח וצצת אינה ניתרת אלל צעומד מרובה על הפרוץ [פי'] אם היה צהיקף פתחים שאין צהא לורת הפתח מצטרפין עם הפרוץ לצטל העומד מה שאין כן צטפסה דהא סגי ליה צשתיים כהלכתן וכו' ואפילו יש נדפנות פתחים הרצה ואין להם לורת הפתח והרמב"ם (פ"ד הי"ג) כתב ובלצד שלא יהא שם פתח יומר על עשר אלל אם היה שם פתח יותר על עשר אף על פי שיש לו לורת פתח נריך שלא יהא פרוץ מרובה על העומד וכן כתוב בצספר המצות (עשין מג קכ ע"ג) ודברי חז"מה הן דהא חנן (עירובין ג.) ואם יש לו לורת פתח אינו נריך למעט ואין הלכה כרז דאמר (שם יא.) אטנייה

דרכי משה (ב) וכן כתב הגהות מיימון כפרק ד' (ה"ב אות ג) וכתב שם דלא דמי לפתחי שימאי דפ"ק דעירובין (יא) דהתם ליכא עליו כלל. ונע"ל סי' שפ"ב איזה מיקרי צ"ה: (ג) וכן כתב הכל בו (הל' סוכה סי' עא לו ע"ד). וכתב עוד (שם) בשם הר"ף דנהגו העולם לעשות מחיצות שלמות

ע"ס: ע"ס סימן ט'
 (ה) [7] הלכות
 ס סוכה ומ"ד
 ג: כ; י"א מורי
 י"ג ע"ס, כ; כ' כ"ח
 [1]
 [ע"ס] דף ד'
 ע"ס:
 א נפשוטא [ע"ס]
 ה"ר"ק כ"ס
 כרנן ואליכא
 וכן כחז אבי
 ג"ה סוכה סימן
 י' יעשה (7)
 [ע"ס] סימן ו'
 וכה ד, [א]:
 י"א ג'און [מנחם]
 ו הלכות סוכה
 י גי'קטו ללא
 א [ע"ס] איבערא
 ו ג'אונט [ע"ס]
 ג [ע"ס] [א] וכן
 י' [עמוד ג'אן]
 ומ"ס:
 דרכה [א] ע"ס
 ג ע"ס פ"א סימן
 ג: א ד"ה ואמר
 זכ"ס ע"ס ד, ו':
 דרכה ע"ס [1]
 ר"ח ג'אונט ע"ס
 י"ח ע"ס ג, א:
 רמח"ל [א]:

פ"רמ"א
 ג ד"ה ואמר:
 ע"ס בשם ה"ר
 המ"ק סימן ג'
 [מ"א]:
 [הלכות סוכה]
 [ע"ס]:
 ע"ס ג, א ד"ה
 דף ע"ג מנ"י:

ש"מחה
 על גבי מבוי
 י"ב. הנה
 ר"ל ה"ו סוכה
 א: כיון שאמר
 ג' לטובה ואינה
 י"א: אם כן לא
 א"י ח"ה לטובה.
 רש"י בש"מ
 י: ס"ק על ג'נין
 ה: סוכה כה"ל
 ט, ע"ש, ואם
 ה: ע"ן תורה,
 ש"ה. וכן אם
 י: פוסקים כ"י
 [א] ד"ה יב"ח
 דרכן פסולה,
 ו הלכות סוכה
 י' עמוד רע"ו
 ג'אונט [נלכות]
 י' עסק כ"י
 י' ע"למ"ה קאמר
 י"א, ואם רבא
 מא"ר [ע"ס] כ"י
 י"ח ע"ס כ"י
 ג"ח וע"ן כ"י

לומר שיש ג' דפנות אע"פ שהיא מפולשת סקיך לחוק מדופן
 ג', מכל מקום אינה מפולשת לגמרי כמו העושה סוכהו (במבוי)
 [כמבוי] [ע"ס] בלמנע החלר וכו', להס' ליכא ד' ב' [ע"ס] דעריבן,
 [אבל הכא דליכא שני דפנות דעריבן] [ע"ס] כגי בטפס שוקס [ע"ס] כן
 נראה לי צדור דצדרי הר"ן, דאטו
 בגמרא סוכה צמזוי מיירי על פני
 הסדה במקום שאין מחילה כנגדה,
 אלא על כרחך לא מהני אלא אם
 כן איכא ב' דפנות דעריבן. ועיין
 בתוספות [דגור ראשון] ורש"י [ד"ה]
 לידן וד"ה מדינא] דף י"ח ע"ב:
 ה הפרוץ יהיה מרובה. נראה
 לי דעכ"פ צעין בעומד [ע"ס] שיעור
 מקום, או שעושה ד' דפנות, כמו
 שכתבתי סעיף ב' [י"ח סימן]:
 ו מרובה ע"ה העומד. פירוש, עם
 שמי הדפנות הפרוץ. אבל אם
 באותן ב' הדפנות השלימות
 [ע"ס] פרוץ כהנן מרובה על העומד
 שבהן, אסור: ז בקרנות.
 פירוש, בכל [ע"ס] הקרנות. אבל אם
 ב' מחילות מחזירים, שרי, וכן כחז
 הר"ן [ג, ב ד"ה ואמר רבא] בהדיא,
 כמו שכתב סעיף ב': ח געץ
 ב'ו. עיין סימן ש"מ"ה סעיף י"ו,
 [ע"ס] דכש"אין מחילות הבית ניכרים
 לכולי עלמא לא אמרינן גוד אסיק,
 [ע"ס] דהא אפילו בעמוד י' מועיל
 בשבת ופקול בסוכה, כמו שכתוב
 סימן תרל"ג [סעיף ו], כל שכן זה.
 מה שכתב העולם שנת כאן בשם
 השלטי גבורים [סוכה ג, א א"ח ע'
 דאמרינן חוקקין, לא קיימא לן הכי,
 דוק בפוסקים, עיין לעיל סימן
 ש"מ"ה סעיף י' ובסוכה דף ד':

ז טו סיבך על גבי פ מבוי ישיש לו לחי (פירוש עץ כעין
 עמוד [ע"ס] או על גבי פ באר [ד] ישיש לה פסין (פירוש
 קרשי עץ ערוך ערך פס (תראשון) סביבות הבאר לעשות רשות
 היחיד, רש"י עירובין י"ו, ב ד"ה עשין) הרי זו סוכה כשרה לאורתי
 שבת שבתוך החז בלבד בתוך שלחי זה ופסין אלו
 מחיצות לענין שבת [ע"ס] נחשוב אותם כמחיצות לענין
 סוכה: הגה [ע"ס] ו' ואין להחיר אלא י במקום שלחי ופסין
 [ע"ס] ממירין לענין שבת דלא שייך מגו:

טו סיבך על גבי מבוי. המחזר
 סתם [ע"ס] לטשון הרמב"ם [סוכה ד, י]. ורש"י [ע"ס] ג, א ד"ה סיבך על גבי
 מבוי מפולש והר"ש [סוכה פ"א סימן ט] סבירא להו דאפילו צמזוי
 מפולש מבשירים, דמדאורייתא לחי מחילה מעלייתא היא, והוה להו
 ג' מחילות. ואע"ג דמדרכן אסור לטלטל בג' מחילות, בשבת דסוכה
 מותר, משום מלכות סוכה, ודעת הר"ן [ע"ס] ג, א ד"ה ואמר רבא סיבך ע"ג מבוי
 (הראשון). ובפסין, אע"ג דלא התירו אלא לעולי רגלים, מכל מקום כיון דמדאורייתא מחילה מעלייתא היא, ורצין הוא דגזרו, וגבי סוכה
 לא גזרו, כן כתבו המוספות [ע"ס] ד"ה סיבך (השני). וקשה, דא"כ למה לא התירו צמזוי מפולש מהאי טעמא. ויש לומר דשאי התם [ע"ס] דלוח
 לו היתר כלל לעולי רגלים, מה שאין כן כאן דיש היתר לעולי רגלים: י במקום שדחי וכו'. כלומר, דוקא כשהלחי עומד אלא המבוי
 ערך ד"ח פ"מהריק"ש

באר היטב
 (ד) הפרוץ. פירוש חשנין הפירוח משני רוחות הפרוץ ע"ס
 הפירצה שחלל הפתחים, והוא בכלל מרובה על העומד שיש בשני המחילות
 והטעם ואז מותר, אבל עכ"פ יהיה במחילות עצמן עומד מרובה על הפרוץ,
 [ט"ו] סי' ק"ן. וכחז ע"י [ע"ס] נראה לי דיש חילוק דבדב כשאין פירצה
 גדולה רק כל הפירצות כל אחת בפני עצמה פחות מג' או מותר אפילו
 בפרוץ מרובה באותה מחילה, כיון דאמרינן לבוד הו כל העומד כמחוס,
 מה שאין כן אם יש פירצה אחת גדולה יותר מג' טפחים או צריך שיהיה
 על כל פנים באותה מחילה עומד מרובה, אלא הקולא בזה דאע"פ שכלל
 הפירצה הוה פרוץ מרובה, ע"ש: (ה) בקרנות. פירוש בכל הקרנות אבל
 אם ב' מחילות מחזירים שרי, מ"א ו"ה' [ע"ס] ו' ושיעוריה רבא חזיר

(ו) כל הפרוץ. פירוש, חשנין הפירוח משני רוחות הפתחים
 לגמרי עם הפירצה שחלל הפתחים, והוא בכלל מרובה על הפרוץ
 שיש בשני המחילות והטעם, ואז מותר, שכן הוא מצדד ב' ד' דו
 [סוכה ג, א ד"ה מה שאין כן] וכו', דכי מרפת להו צדדי שמי הפרוץ
 הוה ליה פרוץ מרובה ושרי, ע"כ

לה אלא שתי דפנות זו כנגד זו די לה בתיקון הפתח
 בשתי דפנות העשויות כמין ג"ם:
 ה' כשהבשירו בשתי דפנות העשויות כמין ג"ם
 כמפח וצורת פתח אפילו אם יש בשתי הדפנות
 פתחים הרבה שאין בהם צורת פתח שכשתצורף (ו) כל
 ה הפרוץ יהיה ו מרובה על העומד כשרה: הגה
 [ע"ס] רק שלא יהיו הפתחים ז (ה) צקרות כי המחילות צריכין
 להיות ממוצרין כמין ג"ם: י [ע"ס] ובלבד שלא יהא בהם
 פירצה יתירה על עשר אמות ואם יש בה צורת פתח
 אפילו ביתר מעשר [ע"ס] ולהרמב"ם אפילו יש לה צורת
 פתח אם יש לה פירצה יותר מעשר פסולה אלא אם
 כן עומד מרובה על הפרוץ: הגה [ע"ס] ונהגו עכשיו לטעות
 מחילות [ע"ס] שלימות כי אין הכל צקארין כדין המחילות [ע"ס] ומי שאין
 לו כדי לרכו למחילות עדיף או לעשות שלש מחילות שלימות
 מארבע שאין שלימות:

ו' ח געץ ארבעה קונדסין בין באמצע הגג ב' בין על
 שפת הגג וסיבך על גבן פסולה: [ע"ס] ויש מבשירין
 בנעץ על שפת הגג משום דאמרינן (ז) (ז) גוד אסיק
 מחיצתא:

ז טו סיבך על גבי פ מבוי ישיש לו לחי (פירוש עץ כעין
 עמוד [ע"ס] או על גבי פ באר [ד] ישיש לה פסין (פירוש
 קרשי עץ ערוך ערך פס (תראשון) סביבות הבאר לעשות רשות
 היחיד, רש"י עירובין י"ו, ב ד"ה עשין) הרי זו סוכה כשרה לאורתי
 שבת שבתוך החז בלבד בתוך שלחי זה ופסין אלו
 מחיצות לענין שבת [ע"ס] נחשוב אותם כמחיצות לענין
 סוכה: הגה [ע"ס] ו' ואין להחיר אלא י במקום שלחי ופסין
 [ע"ס] ממירין לענין שבת דלא שייך מגו:

על כל פנים [ע"ס] מג' נדדים, מכון נגד כותל הבית, כי היכי דליה
 הכשר מחילות של הסוכה כדניה צרין: (ח) שיש ד"ה פסין
 פירוש, שהן ד' קורות ועולות ב' רוחות זו כנגד זו, שכל אחת
 נוטה אמה לכאן ואמה לכאן:

על כל פנים [ע"ס] מגו] ומוספות דדוקא צמזוי סתום, כמו שכתב [ע"ס] ג, א ד"ה סיבך
 ע"ג מבוי (הראשון). ובפסין, אע"ג דלא התירו אלא לעולי רגלים, מכל מקום כיון דמדאורייתא מחילה מעלייתא היא, ורצין הוא דגזרו, וגבי סוכה
 לא גזרו, כן כתבו המוספות [ע"ס] ד"ה סיבך (השני). וקשה, דא"כ למה לא התירו צמזוי מפולש מהאי טעמא. ויש לומר דשאי התם [ע"ס] דלוח
 לו היתר כלל לעולי רגלים, מה שאין כן כאן דיש היתר לעולי רגלים: י במקום שדחי וכו'. כלומר, דוקא כשהלחי עומד אלא המבוי
 ערך ד"ח פ"מהריק"ש

באר היטב
 משה [סימן סמ"ג] נהגו לעשות עיגול בתוך הפתח אבל אומן סוכה הנוטת
 משנה לשנה כפתח גמור אין צריך אומן עיגול ואפילו מנהגא ליכא, כ"ח
 מהרי"ל [הלכות סוכה עמוד שס"ג] מהר"ש היה מסמן למחילות הסוכה
 לראות קדר עמידתן שלא יטעה משנה לשנה, וכן הוא בירושלמי [שם] שכתב
 הלכה ג' והקמות את המשכן כמשפטו [שמות ט, ג] וכן יש משפט לקרנות
 אלא קרש טובה לימן בצפון יתמן לעולם בצפון: (ז) גוד אסיק. פירוש
 כאלו מחילות הבית עולות למעלה, ואם כן צריך שיעשה ד' קונדסין כשפת
 הגג על כל פנים מג' נדדים מכון נגד כותל הבית, ט"ו [ע"ס] ו'
 (ח) בתירין. כלומר, דוקא כשהלחי עומד אלא המבוי והספין דוקא כשרה

ע. כל ע
 תיין לבר
 ספר, וצ"ו
 חזר מעש
 ה"ב' דו
 (ז) גוד. ע
 הבה וסיק
 פון בשפת
 להומא.
 להשמיט.
 ומה
 י.
 ידע, דמן
 סוכה ו' ב'
 ע"ס ב' ג'
 ע"ס רא"ז
 פאוסרי. ו
 ה"א. ה"ה
 מחילה סף
 ו' ומיני
 (א) אמרינן
 ה"ן כסוס
 (ח) זה צמ
 ה"ן [ע"ס] פ'
 פ"ג א' מ'
 באמצע הו
 האין הרפס
 כיון שאינו
 גבי מבוי
 תחצר: ג'
 דאבו הרב
 כרוך א'
 השדה, דל
 יש דופן כו
 ש' ושי
 נוונא: ושי
 אכסרדא ד'
 דאמרינן פ'
 יוד וסות
 הכי גמי ו'
 נפחת דופ
 [אמר ליה
 וונא דרבי
 מבטלים:
 השמיטתיו
 תקרה יורו
 כמו דאמו
 מבטלים ד'
 מבטלים ז'
 אף שהתו
 לעושה סו
 האמצעי ז'
 מבטלים ו'

אלא בארבעה ואויר פוסל בג'. והכא [א] שאם היה שם קלף היה פסול בג' אותיות כגון אשר או מ' יודין משום פרשה סתומה, כל שכן שבנקב פסול בו באותיות:

סימן נ

שאלה. סוכה שדפנותיה עשויות מסדינין דקין שהיתה הרוח מזיזה אותם, אלא שהיא נתונה בחצר מוקף מחיצות גבוהות, מהו: תשובה. מההיא דסוכה [א] העשויה במבוי דכעינין פס ארבעה (סוכה ז), ואם

גן הלכות

ראיה דלהקל אפשר ללמוד דאין חשש במילא האויר בדבר הפסול, אבל אין ללמוד לגזור גזירה להתמיר במקום אחד שלא גזרו בו מהלכה למשה מסיני שלא נאמרה על מקרה זה.

אמנם בתוך דבריו כתב סברא נאה לדברי הרעק"א שלמד שאפשר לקדור המקום הפנוי, שהיכן שיש רוח פנוי בקלף גרע מחלל הקדירה, כיון שמקום החלל נעשה לבד עם ב' צדדיו והרי הוא כאינו, ונחשב הדבר כאילו נחבר את שתי קצוות הקלף הקרובות אל הנקב ונדבקם ויצא שאין כאן כלל חלל. ובאמת גם הפמ"ג (או"ח ל"ב משב"ז סקכ"ו) הסתפק היכא דאכלוהו תולעים בין התיבות כשיעור פרשה אם נפסל בכך, וכנראה הסתפק בין סברת הרעק"א לסברות רבינו וראיות האמרי בינה. וע"ע שו"ת מהרש"ם (ח"ח סי' ט"ו).

והנה בעצם הדמיון בין כתב לסוכה מצינו כזאת בתוס' (ב"ב קס"ב ב) דהתם בגמ' אמרינן דאם הרחיק את העדים ב' שיטיין מן הכתב פסול, ואם היו ארבעה וחמשה עדים חתומים על השטר ונמצא אחד מהם קרוב או פסול מכשירין בשאר, ואל תתמה שהרי אויר סוכה פוסל בג' סכך פסול פוסל בד', והקשו תוס' מאי דמי פסול אויר דגט לפסול אויר סוכה, ותירצו דלא גזרינן מילאוהו בקרובים אטו אויר כשם שלא גזרו בסכך פסול אטו אויר. ולכאורה נראה בתוס' שכל הדימוי הוא רק אויר לאויר ואין לדמות אויר פנוי לסכך פסול כמו שדימה רבינו, וכן העיר המהרש"ם בדע"ת (יו"ד או"ח ל"ב), וכן הצטרף לדבריו של האמרי בינה שאין ללמוד מסוכה לדבר אחר שהיא הל"מ. והביא הרבה אחרונים שחולקים על רבינו ומכשירים בזה. ויעץ עכ"פ בסוף דבריו למחוק גם השרטוט שבאותו מקום ואז בודאי אין לזה תורת פרשה כלל.

נ [א] כתב המג"א (או"ח סי' תר"ל סקט"ז) דהכלל שכתב השו"ע דכל מחיצה שאינה יכולה לעמוד

מ"א [א] כתב בשו"ע (יו"ד סי' ער"ה ס"א) פרשה פתוחה שכתבה סתומה או פרשה סתומה שכתבה פתוחה יגנו. וכתב בש"ך (סק"א) שה"ה אם השאיר מקום פנוי במקום שאין בו פרשה פסול. והעיר הרעק"א בגליין השו"ע דאפשר לכאורה לתקנו ע"י שיקדור במקום הרווח ועיין בגן המלך. אמנם בשו"ת אמרי בינה (או"ח סי' ח') העיר שלא העתיק הרעק"א דברי הגו"ר, ומדבריו אין הכרח להכשיר בכל גוני, שהגו"ר מיייר בתפילין שהותר בהם הסופר שיעור ג' אותיות שלא יכל לכתוב בהם שלא היה אותו מקום ראוי לכתובה והכשירו, אבל לא דיבר במקום שיש שיעור ט' אותיות שהוא פרשה פתוחה. ומביא האמרי בינה כמה הוכחות לפסול קדירה זו ובמיוחד בתפילין. האחד מדברי המג"א והכנה"ג שכתבו בשם הרדב"ז (או"ח סי' ל"ב) היכא שגידר אות בתפילין בסוף השורה ומושך האות שלפניה איך יעשה בה"א וכיו"ב שלא ישאר רגל הה"א באמצע כשירחיק ראש הה"א במקום הגרירה, ומדוע לא נתנו פתרון פשוט זה לקדור את מקום הרווח. גם התשב"ץ (ח"א סי' קמ"ט) כתב שיכול לקדור ולהדביק קלף במקום הדבק ולכתוב עליו, ומוכח שיפסל אם נותר קדור באותו המקום ולא סתמו וכתב שם. וכן הוכיח מדברי הרמב"ם (פ"ח מהל' ס"ת) והריב"ש (סי' ז') והרדב"ז (ח"ה ש"א קפ"ה) שכתבו בפירוש דאין לו תקנה, ובתפילין חשיב שאינו כסדרן.

ואח"כ הביא את דברי רבינו שפסל והביא ראיה מסוכה, והעיר שאף שדינו נכון שפסול אין ראיתו ראיה כיון שדיני סוכה הם הלמ"ס ואין למדין מהלכה למקומות אחרים. הערה זו על רבינו העיר גם בשו"ת בית אב (חמישאי יו"ד סי' רפ"ז) ושם הוסיף שכנראה למד כן רבינו מדברי הגמ' בב"ב (קס"ב ב) שם למדנו שאם הותר אויר ואח"כ חתמו העדים שאינו נפסל בכך, כשם שאם הניח סכך פסול למיעוטי האויר לא פסל סוכתו בכך, ותמה דליכא

ש"ת הלכות קטנות

באמן מובליו יזקק האז' צ"ב

יצא אורו י"ד בברון אגרון

נתונה בחצר אין צריך, הוה משמע [ב] דכשרה. וצ"ע עם ההיא דעשוהי בעשתרות קרנים [ג] דל עשתרות קרנים (שם ב.) וכו':

סימן נא

שאלה. אם מותר ליקח מן הסכך למלאות בדפנות. ואם מותר להפוך מה שלמעלה למטה ברצועה של יד ולעשות הקשר מצד של מטה, דכיון דעלה שוב לא ירד:

גן הלק"ט

מצויה אינו קשור כלל לרוח, אלא זו דוגמא בעלמא למקום המשתמר שאין חשש שיוכל להרוס המחיצה בעל חי או אדם שיסמוך בידו עליה, וראיתו הביא הרבה אחרונים ממחלוקת ר"י ור"ע בסוכה העומדת בראש הספינה אם בעיני רוח מצויה דים או דיבשה ולכאורה מה הצד שסגי ברוח מצויה דיבשה אם לא תעמוד בה הסוכה במקומה עתה, אלא שחז"ל קבעו שיעור שרות מצויה של יבשה היא מונעת כל חשש של חדירת זר לסוכה וערעור הכותל גם אם למעשה רוח מצויה במקום זה תחריכהו מיד.

[ב] ראיתו של רבינו תדחה אף היא ע"י המג"א, כיון שנחלקו הב"י והמג"א בפירוש גמ' זו בסוכה (ו' א) סיכך על מבוי שיש לו לחי כשרה במאי קאמר דהב"י וכן בשו"ע (סי' תר"ל ס"ד) כתב היו לה שתי דפנות זו כנגד זו וביניהם מפולש עושה דופן שיש ברחבו ד"ט ומשהו ומעמידו בפחות מג' סמוך לאחד הדפנות וכשרה וכו', במה דברים אמורים בעושה סוכתו במקום שאין דופן אמצעי כנגדה, אבל העושה סוכתו באמצע החצר רחוק מרפנות החצר, אע"פ שאין לה אלא שתי דפנות זו כנגד זו די לה בתיקון המתיר בשתי דפנות העשויות כמין גא"ם.

ובמג"א (סק"ד) כתב בהנה אחרת בדברי הר"ן בסוגיא שם דרק בעושה סוכתו מפולשת לגמרי וליכא ב' דפנות דעריבין צריך פס ד', אבל בדאיכא ב' דפנות סגי בטפח שוחק. ולפי דבריו ליכא לראית רבינו, דרבינו רצה להוכיח שבחצר אין צריכה פס ד' כיון שהיא בחצר ומוגנת מכל הצדדים, אבל לפי פירושו של המג"א אינה צריכה בשום מקום פס ד' כיון דאיכא ב' דפנות דעריבין.

[ג] כונת רבינו לדברי הגמ' (ב' א) לענין צל הסכך דאמרינן דל עשתרות קרניים, וחוינן שאין מתחשבין במציאות שיוצרת הסכיבה על הסוכה אף שיש בה צל, אלא מעמידים את הסוכה כאילו היא לבדה בלי תנאים בסכיבתה וכך גוזרים את דינה. אמנם יש לפקפק בראיה זו כי אפשר וכל זה לגבי דינים בעצם דיני הסוכה, אבל רוח מצויה אינה אלא פסול היצוני

ברוח מצויה אינה מחיצה קיימת אפילו אם עומדת בבית שאין בו רוח. וכתב לעיין במש"כ לעיל בסי' שט"ו סק"א דוילון המתנודד אף בתוך הבית לא חשיב מחיצה ואסור לשמש מיטתו אא"כ כרכו במשיחה. ומדבריו נראה שהוא דין כללי בכל הגדרת מחיצה ולא רק לענין רוח מצויה דסוכה שצריכה שתהא קבועה ועומדת כדי לקבל שם מחיצה. אמנם רבינו נסתפק בזה ונטה להכשיר והובא בבאה"ט שם. והנה שרש הנידון בזה הוא בפירוש המושג מחיצה עומדת ברוח מצויה, דאם לא תעמוד ברוח מצויה מה סיבת הפסול שלה, האם כיון שהיא נחשבת כארעית הו"א וזינה קבועה במקומה ועקב תנודותיה תבוא מעת לעת לידי פסול, כגון ענפי אילן המתנודדים יותר מג"ט וכדו' שאין המחיצות בטוחות מלהתנודד אנה ואנה. או שעצם מהותה של מחיצה שיכולה לנווד ברוח מצויה אף כשלא תנווד לעולם לאו שם מחיצה עליה. ובנידון זה האריך בספר עמק ברכה לחקור ולהוכיח שיטות הראשונים בזה.

אמנם עיין בחזו"א (או"ח סי' נ"ב סקי"ד) שביאר דברי המ"א לענין מחיצה בפני הנר בשבת, שכל מה שמצריך המג"א לקשור ע"י חוט או משיחה את הוילון הוא כדי שלא ינוע וינווד כי אין דרך בנ"א לעשות מחיצה המתנודדת, אבל אה"נ אם היא בתוך הבית שאינה מתנודדת ודרך בנ"א לעשות מחיצה כזו חשיבה שפיר מחיצה, דמה לי אם קושרה ומה לי אם העמיד כותל להגן שלא תנווד. ולפי דבריו גם מה שכתב המג"א בסי' תר"ל שאפילו עומדת בבית שאין שם רוח אינה מחיצה, הכונה שאין שם רוח אבל אם תהיה רוח תנווד המחיצה, אבל אם יעשה המחיצה במקום שהכותל מגן שגם אם תהיה רוח לא תנווד המחיצה, אף שהמחיצה כשלעצמה ארעית לגמרי ואינה עומדת ברוח מצויה שפיר דמי אף למג"א. ובביאור דברי החזו"א עיין ספר ברכת אברהם (סוכה כ"ג א).

וראיתי בשו"ת יד אליהו לר"א רגולר (ח"א פסקים סי' כ"ד) שכתב דדין זה של יכולה לעמוד ברוח

הלכ תשובה. אם להכניס ונפיק מקו לשים סימן בטלית ו אבל לענין דינא כו

שאלה. מאי שני תשובה. אם הדני לו דמיו

כתוצאה מכך שכאילו א הם מתנדנדות, והיכא הרצועות כמחיצות, ולא תהא במקום שהיא מצל חיצונית.

נא [א] עיין בשואל ו שדן לענין העבר אחרת מכמה פנים, ואי כי חלה קדושת סוכה דבר שנתקדש במקומו ויש לדון בדברי רבינו מן הסכך דפנות האו לאותה מצוה במקום בחנוכה מנר לנר, וכו' כגד ובכל נר כשלעצו באותה סוכה מסכך המצוה אחד הוא ואי אפילו ממקום למקו מצוה או הכחשת ה השו"מ. וצ"ע.

[ב] המג"א (או"ח ו ברצועה של יד צו דמויידו מקדושתו, תשובה שם שכתב דברי זקנו מהר"ש, להפך בטלית והתי וע"י ביה"ל.

נב [א] קושית ד חשוב כמת ו וע"י בפירוש האו הטעם מדוע היו

הנה, לענין סכך פסול פחות מדי ואויר פחות מג' דאין מצטרפין זע"ו לפסול את הסוכה, הדבר ברור דישנים תחת הסכך פסול אף שיש בהסכך פסול והאויר ביהוד משך ד' טפחים. משום דכיון דאין מצטרפין זע"ו א"כ כל אחד גידון בפ"ע, האויר גידון כלבוד והסכך פסול גידון כסכך פסול פחות מג', דישנים תחתיו מטעם פסל היוצא מן הסוכה גידון כסוכה, כדאיתא לקמן ד' י"ט. וזה דבר ברור, ודלא כמו שראיתי לחכם א' שלא כתב כן.

ובזה סרה ג"כ השגת הר"מ על הב"י בס"י תק"ב, במה שאוסר ביר"ט להעמיד שולחן שרגליו מגיעות עד פחות מג' סמוך לארץ, מטעם לבוד, והשיג עליו הרמ"א מדברי התוס' הנ"ל, דלא אמרינן לבוד להחמיר, וכן כתב הרא"ש והטור בס"י תרל"ב, — דשאני החם, דהוי דבר המסתעף מדין מחיצה לענין איסור מלאכה ביום טוב, ושפיר אמרינן בזה לבוד להחמיר, כיון דלענין גוף המחיצה הוי קולא לשוויא מחיצה.

[יט]

מחיצה חזקה שאין בכח הרוח להפילה או להביאה לידי ביטול מחיצה אפי' חדא שעחא, וא"כ כה"ג למה לא חשיבא מחיצה.

אך גראה, דהנה לעיל ד' כ"ג, גבי העושה סוכתו בראש הספינת, דפליגי בה ר"ג ור"ע, מוקי לה הגמ', דמייירי בדיכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה ואינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דים וכו', ור"ע סבר סוכה דירת ארעי בעינן וכיון דיכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה כשרה, ולכאורה קשה, נהי דלר"ע לא מיפסיל הסוכה מטעם דירה, דלא בעינן בסוכה דירת קבע, מ"מ הרי ודאי דבעינן בדפנות הסוכה דין מחיצה, וא"כ מה מועיל בה מה שיכולה לעמוד ברוח מצויה של מקום אחר, דהיינו דיבשה, הרי סוף סוף במקום שהיא עומדת, דהיינו בים, אינה יכולה לעמוד באן ברוח מצויה של אותו מקום ולא חשיבא מחיצה.

וע"כ מוכח מזה, דעיקר דין זה דכל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה מחיצה, אינו נלמד מסברא מטעם שהרוח מפילה ומביאה לידי ביטול מחיצה, אלא עיקרו הוא דין שיעור בחוק המחיצה, והוא בכלל ההלכתא דשיעורין ומחיצין הנאמר למשה מסיני, דשיעור חזוק המחיצה הוא שתהא יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה, וסגי בזה אף כשהיא עומדת בים והרוח מצויה דים מפילה, וכדמסיים שם בברייתא: למחר נשבה הרוח ועקרתה לסוכתו של ר"ע שבראש הספינה וא"ל ר"ג עקיבא היכן סוכתך, משום דכך נאמר השיעור דלא משגיחין אלא על רוח מצויה דיבשה, וכן מורה לשון הרמב"ם בפ"ד מה' סוכה ה"ה: כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה של יבשה אינה מחיצה. עכ"ל. הרי דהוא דין שיעור במחיצות. ולפ"ז שפיר מובן מה דבעינן שהרוח לא יהא מגידה כלל, שלא תהא הולכת ובאה ברוח אפי' בלי ביטול מחיצה, כיון דאין זה מטעם ביטול מחיצה, אלא משום דין שיעור בחוק המחיצה, וכך נאמר השיעור דבעינן שלא תהא הרוח מצויה דיבשה מגידה כלל.

76 סוכה ד' כ"ד: אמר רב אחא בר יעקב כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה מחיצה תנן העושה סוכתו בין האילנות והאילנות דפנות לה כשרה והא קאזיל ואתי הבמ"ע בקשין והאיכא נופו דעביד בהוצא ודפנא.

הרמב"ם בפיהמ"ש כאן כתב וז"ל: האילנות אין ראיות שיהיו דפנות אלא בב' תנאים הא' שיהיו האילנות בתכלית העובי והחזוק כדי שלא תניעם הרוח ויטו לארץ כאשר יקרה לענפים הדקים והב' שימלא ראש האילן ובין הענפים בתבן כדי שתחתיים ולא יניענו הרוח כי העיקר אצלנו מחיצה שאינה יכולה לעמוד בפני רוח מצויה אינה מחיצה. עכ"ל.

הנה, מדכתב, „שלא תניעם הרוח ויטו לארץ“, משמע, דהא דמחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה מחיצה, היינו דוקא שע"י הנעת הרוח היא באה לידי ביטול מחיצה, כגון שמטה את המחיצה לצדדין וממעט אותה משיעור גובה עשרה בהיהא שעחא, או שמפור הענפים זמ"ז ביותר מג' טפחים וכיו"ב. אבל כל שאין בכח הרוח לגרום לה ביטול מחיצה אפי' חדא שעחא, שהיא מחיצה חזקה אלא שמתנוודת ברוח אנה ואנה, לא איכפת לן, ושפיר הוי מחיצה העומדת ברוח. אכן, מדברי הרמב"ם בחיבורו פ"ד מה' סוכה ה"ה ומיתר דברי הראשונים כאן משמע, דאם רק המחיצה מתנוודת ברוח, אף שאינה באה לידי ביטול מחיצה, אלא שהולכת ובאה ברוח, שוב לא חשיבא מחיצה. וכן כתב כאן הריטב"א להדיא: כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה פ"י שהרוח מנענעה. עכ"ל. וכן כתב הרמב"ם בס"י שס"ג סק"ד ועוד אחרונים. וכן העתיק המ"ב להלכה בכמה דוכתי.

ולכאורה קשה, דהרי עיקר דין זה מה דבעינן שתהא המחיצה יכולה לעמוד בפני רוח מצויה, לכאורה הוא מטעם דבעינן מחיצה גמורה, וכל שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה הוי כמחיצה עראי ולא חשיבא מחיצה, וא"כ צ"ע, מה איכפת לן מה שהמחיצה מתנוודת קצת והולכת ובאה ברוח, הרי מ"מ היא

ברג"ל ר' אריג פומרנצ'יק צ"ט

חצר מוקף מחיצות דתו לא בעינן בה פס ד' אלא סגי בטסח ומשהו, הרי דמהני היקף מחיצות החיצונות להמחיצות הפנימיות לעשותן מחיצות, — אין זה ראייה, דשאני התם, דהמחיצות הפנימיות הם מחיצות גמורות בעצמם, אלא דלא מהני דופן טפח ומשהו בסוכה שהיא כמבוי מפולש, לענין זה הוא דכתב הר"ן דאם עומדת בחצר מוקף מחיצות תו לא היא הסוכה כמבוי מפולש, כיון דיש עוד מחיצות הסותמות את הפילוש. וגם בעיקר דברי הר"ן עיין במג"א סי' תר"ל שפירשם באופן אחרי לגמרי, ולפ"ד ממילא נפלה עיקר ראייתו.

כ

אף שיבוא לידי ביטול סוכה, משום דחשבו כעין תדורו כתיב, כעין ישיבת ביתו, כשם שכל השנה אין אדם נמנע מלכת בדרכים כך בחג הסוכות לא הצריכו הכתוב למנוע; כן פרש"י כאן; מ"מ מפני ספק הנ"ל ראוי כהיום למנוע מלכת בדרכים בחג הסוכות. ואין לומר דיחמיר על עצמו לבנות שם סוכה במקום חנייתו, דהרי נגד זה הוא נכנס בחשש איסור מלאכה בחוה"מ. דהרי אם הוא פטור מלבנות שם סוכה ממילא דאסור לבנותה, מטעם איסור מלאכה בחוה"מ. וא"כ, איך שיעשה הוא נכנס בחשש דאורייתא, להקל או במצות סוכה או באיסור מלאכה בחול המועד. וע"כ ראוי למנוע מזה.

כא

מצה בלילי פסח, דבעינן שלכם, הלא הכוית מצה אינו עולה לשה פרוטה; וגם למה לא התעורר בזה שום פוסק קדמון או אחרון. ולענ"ד נראה, דודאי גם רש"י מודה דבעלים על פחות מפרוטה מקרי בעלים, ושפיר מקרי שלכם בכל דבר דבעינן שלכם. וכונת רש"י אינה אלא לומר, דדוקא בשותפין, אם נימא דגם בשל שותפות יוצאין משום התלק שיש לו בה, בזה הוא דבעינן שיהא לו בה שוה פרוטה; אבל אם אין לו בה אלא פחות מפרוטה, לא מסתבר דיהא מקרי עי"ז שלכם, כיון דעיקר הדבר אינו שלו.

כב

הט"ז בסי' תרכ"ח כתב, דאף דמצות סוכה היא זכר ליציאת מצרים, מ"מ יש חילוק בין ר"א לר"ע בזה. דלר"א עיקר המצוה היא זכרון על גס של ענני

ולפ"ז ודאי, דאפי' אם זו המחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוב מצויה עומדת במקום שהוא מוקף, מחיצות אחרות ואין הרוח מגיע אליה, ג"כ לא מהני ולא חשיבא מחיצה. כיון דאין זה מטעם שהרוח מפילה, אלא משום דין שיעור בחזוק המחיצה, והרי חסר השיעור בעצמותה. וכן כתב המג"א בסי' שט"ו בשם תשו' הרשב"א, דלא מהני, ודלא כבעל הל"ק"ט ח"ב סי' נ' שלא כתב כן. ומה שהביא ראייה מדברי הר"ן פ"ק דסוכה, בסוכה העשויה כמבוי, דבעינן בה פס. ד' טפחים, שכתב הר"ן דאם נתונה הסוכה בתוך

סוכה ד' כ"ו: ת"ר הולכי דרכים ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה וכו'. עיין במאירי שהביא כאן דעת הסוברים, דהא דחייבין בלילה בשעת חנייתם בסוכה, היינו אפי' כשאין מוצאים שם סוכה מזומנת חייבין לטרוח לעשות סוכה מתחילה. ודעת המאירי עצמו אינו כן, שאין חייבים לטרוח לבנות שם סוכה, אלא דוקא אם מוצאים שם סוכה מזומנת הוא דחייבין בסוכה. וכתב שכן המנהג. וכן פליגי בזה הפוסקים הלבוש והמג"א בסי' תר"מ. ואין בזה הכרעה ברורה למעשה, דיש מאחרונים שמכריעים כך ויש להפך. עיין במ"ב שם בבה"ל.

וע"כ נראה, דאף דמדינא דגמרא אין שום חיוב למנוע אדם עצמו מלכת בדרכים בחג הסוכות

סוכה ד' כ"ז: וחכ"א אבל יוצא יד"ה בסוכתו של חבירו דכתיב כל האזרת בישראל ישבו בסוכות מלמד שכל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת. ופרש"י: דמשמע סוכה אחת לכל ישראל שישבו בה זא"ז וא"א שיהא לכולן דלא מטי שוה פרוטה לכל חד. עכ"ל.

המנ"ח במצוה שכ"ה כתב ע"ז, דנראה מדברי רש"י אלו, דהיכא דבעינן לכם, כל שאינו שוה פרוטה לא הוי לכם. וא"כ, תמה, איך אנו יוצאין בארבעה מינים יד"ה, הלא הערבה אינו שוה פרוטה ולא מקרי שלכם; וכן איך אנו יוצאין יד"ה בכזית

סוכה ד' י"א: דתניא כי בסוכות הושבתו את בני ישראל ענני כבוד היו דברי ר"א ר"ע אומר סוכות ממש עשו להם.

כלומר אין מוחין בידם, אך מכל מקום אין מתעסקין לכתחילה.

צג.

רמב"ם הלכות סוכה פ"ה סמ"ג עשין מג, טור אר"ח תרלג ותרלד.

לישב בסוכה, דכתיב (ויקרא כ"ג) בסכות תשבו. תנן התם (א), סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה, ושאינה גבוהה עשרה טפחים ושאיין לה שלשה דפנות ושחמתה מרובה מצלתה פסולה. ומסקינן (ב), כשחמתה מרובה מצלתה מחמת סיכוך ולא מחמת דפנות. ומסקינן (ג), דסוכה דירת עראי בעינן. ומסקינן (ד), דסוכה מכל מקום כשירה והיא [והוא] שעשויה לצל. תנו רבנן (ה), בסכ[ו]ן תשבו ולא בסכה שתחת סוכה ולא בסוכה שתחת אילן ולא בסכה שתחת הבית, ומחסרון הוי"א קא דריש. פירס עליה סדין (ו) מפני החמה או תחתיה מפני הנשר פסולה, אבל לנאותה (ז) (אם הוא נמוך ד' טפחים לגג כו"ט), ויש מפרשים מפני הנשר שלא יפלו העלין ויהיה חמתה מרובה מצילתה אבל מפני

העלין שלא יפלו על השלחן הוי כלנאותה וכשירה (ח). ונויי סוכה (ט) אין ממעטין בסוכה. ומסקינן (י), דמותר לישן בכילה * בסוכה כשאיין לה גג טפח אבל יש לה גג טפח אסור רק למצטער (יא). ואסור להסתפק (יב) מנויי סוכה כל ז' ומעצי * סוכה עד מוצאי יום טוב האחרון של חג, אך בנויי סוכה מהני תנאה (יג) אם אמר מערב יום טוב איני בודל מהם כל בין השמשות, ובעצים (יד) לא מהני תנאה דעל כרחו יבדל מהם בין השמשות משום סתירת אהל, ואפילו נפלה הסוכה אסור ליקח מהם כדמוכח בביצה פרק המביא (טו) לפירוש ר"י. והלכה כבית שמאי דאמר צריכה סוכה שתהא (טז) מחזקת ראשו ורובו ושלחנו דהיינו ז' טפחים על ז' טפחים, וצריך שיהא ראשו ורבו ושלחנו תוך הסכה. * וסוכה (יז) שיש לה ב' דפנות כהלכתן, כלומר כמין גם (יח) (יט), עשה [ועשה] פס טפח ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמוך לדופן, ועושה לו צורת הפתח לגמור את הדופן השלישי קנה (כ) מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן. [ושתין] דפנות כמו מבוי (כא), צריך לעשות

צג (א) סוכה דף ב' אר"ח ט" תרלג. (ב) סוכה דף ז' (ג) שם דף ג' (ד) שם דף ח' (ה) שם דף ט' (ו) שם דף י' רמב"ם פ"ה דהל' סוכה אר"ח תרכ"ט. (ז) שו"ע סי' תרכ"ח. (ח) ומתוך פי הקונטרס משמע שגם בענין זה פשיטא דפסול, וכן נראה למשי"ת. (ט) שם דף י' רמב"ם פ"ה (י) שם דף י"ט ודף כב ודף י' רמב"ם שם טור אר"ח תרכ"ז * (יא) כגון מפני הזבובים. (יב) רמב"ם שם. (יג) אבל תנאי אחר לא מהני, וא"כ נראה שאותם תנאים שאומרים אני מתנה לאכול מן הפירות אם יפלו אינו מועיל כלום, ודוקא לכשיפלו, אבל לקח בעודם בסוכה לא מהני שום תנאה משום בזוי מצוה כדאיתא * בתוס', ואע"ג דאיכא דדחי לה, מכל מקום נכון להחמיר. ולפעמים שייך ביה נמי טעמא דמוקצה, ותרתין * טעמי בזויי ומוקצה צריכי, דאי לא טעמא דמוקצה בשמיני עצרת היו פירות סוכה מותרין דמשום בזוי מצוה ליכא דהא נגמרה מצותה, ואי לא טעמא דבזוי בחולו של מועד היו מותרים לאכלם וללקטם מן הסכך דאיסור מוקצה ליכא דאין שום מוקצה בחול המועד, וכן נמי איכא לתרציה היכא דלא התנה מערב יום טוב ונפלו ביום טוב, דמשום בזוי מצוה ליכא דהא נפלו, אבל משום מוקצה איכא דלא התנה. (יד) תוספות דביצה שם. (טו) שו"ע סי' תרל"ח בזמן הזה אין נוהגין להתנות בנויין התלוין בסכך אבל נייין שנותנין בדפנות כגון סדינין המצויירין נוהגין לטלטלם מפני הגשמים אף בלא תנאי ומכל מקום טוב להתנות עליהם. (טז) שם דף ל' ועיי"ש. (יז) שם דף ז' ורמב"ם פ"ד דהל' סוכה אר"ח תרל. (יח) כזה: ד"ט ונהגו העולם לעשות מחיצות שלימות לפי שאין הכל בקיאי לעשות בענין זה. ומה שנהגו העולם לעשות כל הארבע מחיצות מיירעות של סדינין בלא שום ערבה, אין נכון אע"פ שקושרן בטוב, משום דזמנין דמנתקי ולא אדעתיהו והויא לה מחיצה שאינה עומדת ברוח דלא שמה מחיצה. והרוצה לעשות בסדינין בלא ערבה טוב שיארוג במחיצות קנים פחות פחות מג' (כ) ערובין דף י"א. (כא) סוכה דף ז' רמב"ם וטור שם.

יבדין היה
דהזריזין
זמד תקנו
ונשים
של איל,
ושור (טו).
והעמידו
או במקום
אם (יט) אם
ואם לאו
ממקום
ה, וכמה
אין ולכאן,
יה נסדק
מו במינו
ה (כ) היה
ני שהוא
ל לדברי
רבי נתן
מעכבין

הת עומר
לציצית,
ה שתוקע
להאריך
ך שתהא
ים בלולב
שר"ע ואנו
ג לתקוע
שופר של
יום ביום
פ"ג אר"ח
לדות, גם
שלה כיון
חזל שופר
י"ז ר"ה
גוט כשר
ה"כ הדקו
אינו כשר
דה מעכב

ס"ח רי"נו יצחק מקובלי
האבות הא"ק - רי"נו ס"ח

פ. גם זו דרך י"ח ע"ה:
 5. שם דף י"ט ע"ה [ע"ה]
 מעובדל דרב הנאה:
 ק. כרובל שם [ע"ה, פ]:
 ר. לשון הרמב"ם [שם ד,
 ט] כפי פירושו שם
 בגמרא כמו שכתב הרב
 המגיד שם [ר"ן שם ט, 6
 ז"ה אהמה, לעמ' הר"ף
 ע"ה]:
 ט. בריתא שם דף ט"ו
 [ע"ה, ר"ש שם פ"א סימן
 לא בשם רש"י]:
 ט. גמרא שם; משנה שם
 ע"ה כפירוש רש"י שם
 ד"ה מלמטה למעלה:
 ט. משנה שם דף י"ז ע"ה
 כפירוש רש"י שם ד"ה
 הרמ"ק]:
 פ. מיראל להנימי שם
 [ע"ה, ט]:
 ז. שם בשמחה [ע"ה, 6 כחול
 קמח, ר"ש שם כ"ב רב
 עטרה, וימנ"ג וספקו
 שם, ור"ן גילת
 הלכות סוכה עמוד ע"ה, ובכמה
 הר"ף שם ט, כ"ב רמב"ם סוכה
 ד, ז]:
 ג. משנה שם דף (כ"ו)
 [כ"ד] [ע"ה]:

והפסקין דוקא בשדה ולא בחצר: יא מבפנים כשרה. לאמרינן
 פי תקרה יורד: יב אחרים חוצקין. וסבירא להו דאפילו ע"י
 פלימין לא אמרינן פי תקרה יורד וסומס, כיון ששני הדפנות אין
 מחוברין כמין ג"ס, כמו שכתוב סוף סימן שס"א [נהגה]. ומשמע
 דזענין קורה רוחב ד', כמו שכתוב
 שם. והב"ם [עמוד תלו ד"ה ומ"ש]
 דקדק מלשון הטור [שם] דדי כרוחב
 טפה, ע"ש. ואין להקל. ולפי מה
 שכתוב בחכמת שלמה [סוכה יב, ז
 ד"ה סוף ב"ה סימן פסולה, כיון
 שלא נעשה התקרה אלא לזורך
 האכסדרה, ולא לזורך הסוכה. אבל
 מהרש"א [שם] חולק עליו, וכן כתב
 הב"ם [עמוד תלו ד"ה והר"ן] דדוקא
 כשעושה הסוכה (ו) סמוך לאכסדרה
 או פסולה, דהתקרה לגוואי ענינא
 ולא לברא. (ו) ואם ז' דפנות כמין
 ג"ס ושלישי פלימין בזלעין טפה,
 מהני. ומיהו משמע ברא"ש [שם]
 פ"א סימן ל"ג דזענין נמי זורת
 הפתח. וכתב הב"ם [עמוד תלו דבור
 ראשון] דהיינו דוקא בנראה מבחוץ
 וסוה מבפנים, אבל נראה בפנים
 וסוה מבחוץ לא זעני זורת הפתח.
 ואינו מוכרח, ע"ש פי קרמ"ז
 יג ש"ששה מ"פחים פסולה.

ח (ב) סיכך על גבי (ט) אכסדרה שיש לה פצימין
 בין שהיו נראין מבפנים ואין נראין מבחוץ בין
 שהיו נראין מבחוץ ואין נראין יא מבפנים כשרה לא
 היו לה פצימין פ פסולה ר [י"ח] מפני שהיא סוכה העשויה
 כמבוי שהרי אין לה אלא שני צידי האכסדרה ואמצע
 האכסדרה אין בו כותל ושכנגדו אין לו פצימין (פצים)
 פירוש לחי ומזוזה כדמתרגמינן ויהי כקרא יהודי שלש
 דלחות ידמה לו, כג תלת פצים): הגה כל זה הוא לשון הרמב"ם
 [י"ט] (א) אבל יב אמרינן (ב) חולקין ולכן אין לעשות סוכה ככהאי
 גונא:

ט (ב) היו דפנותיה גבוהים שבעה ומשהו והעמידם
 בפחות משלשה סמוך לארץ כשרה י"א אפילו הגג
 גבוה הרבה ובלבד שיחא מכונן כנגדו ואפילו אינו מכונן
 ממש פ (י) רק שהוא בתוך שלשה כנגדו כשרה ואם
 אינו גבוה אלא עשרה מ"פחים פ אפילו אין ברופן אלא
 ארבעה ושני משהוין כשרה שמעמידה באמצע ואמרינן
 לבוד למעלה ולמטה וחשוב כסתום פ היו הדפנות
 גבוהות מן הארץ יג שלשה מ"פחים פסולה:
 יד העושה סוכתו בין האילנות והאילנות דפנות

(ב) סיכך על גבי אכסדרה. פירוש אכסדרה זו היא שני כמ"ס
 זה כנגד זה ומקצתה מקורה, וסמוך לקירוי עד הקצה האחר
 הסך, נמצא שהסוכה זו אין לה אלא ז' כותלים. ואם יש פלימין
 פירוש, עמודים (ב) בולטים צרות הג', אע"פ שבסוכה אחרת
 לה אלא ז' כותלים ועשויים. פמ"ה
 אמרינן בסעיף ג' לר"ך ספ"ה
 ומשהו, כאן די בפלימין, דכיון
 פלימין אמרינן פי תקרה יורד
 וסומס. כלומר, פי תקרה יורד
 האכסדרה שהוא הקירוי
 לאכסדרה יורד וסומס, נמצא: הנה
 לסוכה דופן ג', אבל בלא פלימין
 לא אמרינן יורד וסומס. כן פלימין
 הרב המגיד [סוכה ד, ט] דל"ה
 רמב"ם [שם] אלו. ופלימין אלו
 אע"פ שאינם נראים בסוכה אלא
 לעומד חוץ, מכל מקום מועילים
 דהא הפלימין אינם למחילת הסוכה,
 רק שעל ידם אנו אומרים פי תקרה
 של אכסדרה יורד וסומס. וע"ה
 כתב רמ"א שאמרינן חולקים, דהיינו
 רש"י [סוכה יב, 6 ד"ה סימן] ומסקנתו
 [שם ע"כ דבור ראשון] ואס"ר [סוכה
 פ"א סימן ל"ג] מפרשים שאין כותלים
 לאכסדרה לזכ הסוכה, אלא כותלים
 הבית רוצה לזכר לסוכה. ועיין ב"ה

ציורים דר"מ"א

(י) סוכה ד, ה"ט:
 (י"א) רש"י סוכה יח, א
 ד"ה סיכך; ר"א שם שם [ח]
 פ"א סימן ל"ד:

הגהות והערות

[ח] גופה ממהדורת אמ"ר
 מ"פ:
 [ח] דהם סוכים
 דהפלימין ממירים רק כשם
 כיניהם פחות משלשה משום
 לצור, מה שאין כן לעמ'
 השו"ע אף בלא לצור, דע"י
 הפלימין אמרינן פי תקרה
 יורד וסומס [ע"ה ע"ו] ס"ק
 ט):
 [ח] דכתבו קשה להמיר
 כמנו ופסי כילאות, ולא
 המנו שיהיה קטום ופסי
 כילאות יהיה במקום
 מלוה: (ד) משק אלוטור)
 [ח] הדיוק בלמב"ם
 מלכתב "ואמלע האכסדרה
 ג"ה י"ה י"ה י"ה י"ה י"ה

שהגדיים בוקעין תחתיו: יד העושה סוכתו כו'. ולא סמכה
 על גבי האילן, דאם לא כן אין עולין לה ציוס טוב, כמו שכתוב
 סימן מרכ"ט סעיף ג', ועיין מה שכתבתי שם [מ"ה] ה"ו. דלא כב"ם
 [עמוד תלו ד"ה העושה]. אבל סמן הסךך על גבי צהמה, פסולה, מפני

[עמוד תלו - ח"ג] שיטה שלהם. ולדיניהו יש הרבה פלימין לאכסדרה
 פחות משלשה בין כל אחד, והיין הפלימין מחילות לסוכה, ואין לקרן
 או לומר פי תקרה יורד וסומס. על זה כתב רמ"א שאין לעשות
 הסוכה ככהאי גונא ולומר דפי תקרה יורד וסומס מהני במקום
 הדופן הג'. וכמו בלבוש [סוף סוף ט] שדדעבד כשר צוה. וז"ל
 [ע"ה] אלא דנראה לי ללמוד דין אחד מפירוש שלהם, דהיינו נמי
 שרואה לעשות סוכה צבית שלו ולפרוץ הגג למעלה כמו שנהגים, וכותלי הבית יהיו כותלי הסוכה, דהיינו שרואה לעשות הסוכה צבית
 של כותל מורה וכותל דרום, ויש קורה אחת מונחת כל השנה למעלה כנגדו בצורך הבית סמוך לאומן ויומ, ומהיה הסוכה צביתו חלק
 הזית עד הקורה, נמצא שאין לסוכה מחילות רק שמים של הבית ושלישית אין לה, רק שהקורה שלמעלה אמרינן יורד וסומס עד למעלה
 ויהיה לה ג' מחילות, דדי צוה, רק ששים שני קנים תחת הקורה, אחד אצל כותל הבית, ואחד במקום קיום מחילה הג', דהיינו במקום
 שכלה הסךך של הסוכה. ועטם קנים אלו כדי שיהיה צורת הפתח כדופן הג' מתחת התקרה שעל שני הקנים, שהרי אין כאן (ב) מחילה
 ג' ממש אלא מתמנה פי תקרה יורד וסומס, ועל כן לר"ך זורת הפתח, (ד) עד כאן לא מ"רבינן פלימין לשיטת הטור אלא בסוכה שיש
 לאכסדרה, דלא אמרינן תקרה אכסדרה יורד וסומס במקום מחילה ג', דמחילות אכסדרה נעשים להשמט צחוכם ולא חוזה להם
 כדאמרינן בגמרא [שם י"ט, ט] צוה, מה שאין כן כאן במחילות הבית והסוכה צבית, ודאי אמרינן פי תקרה יורד וסומס במקום מחילה ג'
 והא דלא אמרינן בסוכה דעלמא [פ"י] [ע"ה] תקרה יורד וסומס, ולא די צמחי מחילות לחוד, דהתם התקרה אינה אלא של סוכה ולא של
 קביעות, על כן אין לומר יורד וסומס, כמו שכתב הר"ן [סוכה ט, 6 ד"ה אהמ"ן] צוה, אבל כאן הוה הקורה קביעות, דהא לזורך
 עשויה ומונחת שם, על כן שפיר יש לומר פי תקרה יורד וסומס במקום מחילה ג', כיון שיש שם גם צורת הפתח, כמו שכתבתי
 במקור הדין בשיטת הטור, ונמצא שאין פקוק כמו שכתבתי: (י) רק שהוא בתוך ש"שדה. דאם יש שם ג' פסול, כלקמן, ע"ה

[עמוד תלו - ח"ג] שיטה שלהם. ולדיניהו יש הרבה פלימין לאכסדרה
 פחות משלשה בין כל אחד, והיין הפלימין מחילות לסוכה, ואין לקרן
 או לומר פי תקרה יורד וסומס. על זה כתב רמ"א שאין לעשות
 הסוכה ככהאי גונא ולומר דפי תקרה יורד וסומס מהני במקום
 הדופן הג'. וכמו בלבוש [סוף סוף ט] שדדעבד כשר צוה. וז"ל
 [ע"ה] אלא דנראה לי ללמוד דין אחד מפירוש שלהם, דהיינו נמי
 שרואה לעשות סוכה צבית שלו ולפרוץ הגג למעלה כמו שנהגים, וכותלי הבית יהיו כותלי הסוכה, דהיינו שרואה לעשות הסוכה צבית
 של כותל מורה וכותל דרום, ויש קורה אחת מונחת כל השנה למעלה כנגדו בצורך הבית סמוך לאומן ויומ, ומהיה הסוכה צביתו חלק
 הזית עד הקורה, נמצא שאין לסוכה מחילות רק שמים של הבית ושלישית אין לה, רק שהקורה שלמעלה אמרינן יורד וסומס עד למעלה
 ויהיה לה ג' מחילות, דדי צוה, רק ששים שני קנים תחת הקורה, אחד אצל כותל הבית, ואחד במקום קיום מחילה הג', דהיינו במקום
 שכלה הסךך של הסוכה. ועטם קנים אלו כדי שיהיה צורת הפתח כדופן הג' מתחת התקרה שעל שני הקנים, שהרי אין כאן (ב) מחילה
 ג' ממש אלא מתמנה פי תקרה יורד וסומס, ועל כן לר"ך זורת הפתח, (ד) עד כאן לא מ"רבינן פלימין לשיטת הטור אלא בסוכה שיש
 לאכסדרה, דלא אמרינן תקרה אכסדרה יורד וסומס במקום מחילה ג', דמחילות אכסדרה נעשים להשמט צחוכם ולא חוזה להם
 כדאמרינן בגמרא [שם י"ט, ט] צוה, מה שאין כן כאן במחילות הבית והסוכה צבית, ודאי אמרינן פי תקרה יורד וסומס במקום מחילה ג'
 והא דלא אמרינן בסוכה דעלמא [פ"י] [ע"ה] תקרה יורד וסומס, ולא די צמחי מחילות לחוד, דהתם התקרה אינה אלא של סוכה ולא של
 קביעות, על כן אין לומר יורד וסומס, כמו שכתב הר"ן [סוכה ט, 6 ד"ה אהמ"ן] צוה, אבל כאן הוה הקורה קביעות, דהא לזורך
 עשויה ומונחת שם, על כן שפיר יש לומר פי תקרה יורד וסומס במקום מחילה ג', כיון שיש שם גם צורת הפתח, כמו שכתבתי
 במקור הדין בשיטת הטור, ונמצא שאין פקוק כמו שכתבתי: (י) רק שהוא בתוך ש"שדה. דאם יש שם ג' פסול, כלקמן, ע"ה

מבואר פירוש
 בוצא מבואר חזון גאל
 חגון יו"ט

מבחוץ מהני, ע"ש. וכן מה שאמרו [בגמרא] שם אמר ליה לא סבר מר
 שאמר יש לה פצימין כשרה לא שייכא לשאלתו, דיש לה פצימין הוא
 לבוד, ואין לה פצימין הוא מטעם פי תקרה: [י"ט] [נהג] אב"ט אחרים
 כפירוש תוספות שם [י"ב, ב] דבור ראשון] דאכסדרה ב' מחילות דבוקות,
 נגד זו לא אמרינן פי תקרה, כמו שאמרו [בגמרא] שם אמר ליה מדינא
 ובצד הג' סומך בענין שהסךך נוגע באכסדרה. ופצימין, כפירוש רש"י
 בפחות מג' זה לזה נמשום לבוד, ובאין פצימין אע"ג דבעלמא מהני
 מהני, כמו שאמרו בגמרא [שם י"ט, א] ורבא אמר לך עד כאן כו'. ובגמרא
 כו' צריך נמי צורת הפתח, בתירוק הראשון שברא"ש שם [מ"א] סימן [ח'
 בטור [עמוד תלו - ח"ג]. ונראה שהרמב"ם [סוכה ד, ט] מפרש כפירוש
 בסוף פרק ט' דעירובין ולא. או שאכסדרה יש לה ג' מחילות, וכמו

אוקיימא דגמרא ס' ד"ה ר"י ע"ה
כ"ה ר"ה ע"ה
כ"ה ר"ה ע"ה
כ"ה ר"ה ע"ה

שאלו לה קבע, כמו שכתוב סעיף י"ג. ועיין במוספות [סוכה כג, א
ד"ה ורבי; כא, ב ד"ה שאלו]: זה חזקים. משמע קלם במוספות [שם
כד, ב ד"ה והא] לאס רוב הדופן מן החוק כשרה. עיין סעיף ה':
זה הרוח מצויה. אפילו עומדת בצית שאלו שם רוח אינה ממילה,
עיין מה שכתבתי (י) סימן ט"ו
[ס"ק א ג]: יז קנים בפחות
משלשה. וא"כ אף שהרוח מנגעת
היריעות, מכל מקום נשארו מחילות
בקנים (ב"ח עמוד חלט ד"ה ומ"ש
וכמ"ל). ולפי זה, מה שכתבתי סעיף
א' [רי"ס הסימן] אס עשו רק ג'
דפנות, לא מהני קנים בלא יריעות,
ע"ש: יח שיקשור. ולריך
שתהא ממוחה למעלה, או שתהא
גבוהה כל כך שאף שמתוח ומפול
מהיה גבוהה י'. ואס יש חלל בין
רגליה גבוה מג', נריך לגודרו
(גמרא ס' כג, א). והמאור [שם יא,
א ד"ה עשה למה] ובספר יראים
[הש"ס, סימן טח חלט, א] כתב דלא
מיישין למיתה, כסמך משנה פרק
ג' דגיטין [כח, א]. ועיין בגמרא
[גיטין ו, וסוכה שס] ומוספות:
יש ש"א ידע, דלא הו' כמחילה
העשויה בשוגג. אבל בהמה הו' כעך
בעלמא, ואסור להעמידה ביום טוב
לדופן ג'. וכן כתב רבינו ירוחם
[נתיב סוף ח"א]: ב אפילו אין
גבוה. מידי דהו' אמכניס מטחו
בסוכה דמות לישב עליו, אף על
פי שאלו גבוה עשרה מן המטה
לסכך:

לה י אם היו מן הזקים או שקשר אותם וחיוק אותם
עד שלא תהא מן (י) הרוח מצויה מנידת אותם המיד
ומילא בין האמורים (פירושו ענפים, רש"י ישעיה י, ו ד"ה
בראש י"ח) בתבן ובקש כרי שלא תניד אותם הרוח וקשר
אותם הרי זו כשרה (י) על כן אין נכון לעשות כל
המחיצות מיריעות של פשתן בלא קנים אף על פי
שקושרם בטוב (יא) ומנין דמינתקי ולא ארעתיה והוה
ליה מחיצה שאינה יכולה לעמוד בפני רוח מצויה
והרובה לעשות בסרינים טוב שיארוג (יב) במחיצות
יז קנים בפחות משלשה:
י [כא] עושים מחיצה מבעלי חיים יח [כב] שיקשור
שם (יא) בהמה לדופן:
יב [כג] יכול לעשות מחיצות דופן לסוכה
להבשירה ואפילו ביום טוב (יג) ובלבד יש שלא
ידע אותו שהועמד שם שבשביל מחיצה הועמד שם
י אבל בחול אפילו אם הוא יודע שפיר דמי: הגה
[כד] ואפילו ביום טוב אינו אסור אלא באומן שלש דפנות
המחירים הסוכה אצל דופן רביעי שרי ועיין לעיל סימן
ט"ו ס"ט פ':
יג [כה] הסומך סוכתו על ברעי (יב) המטה
והברעיים הם מחיצות אם יש גובה עשרה טפחים
מן המטה לסכך כשרה ואם לאו פסולה ואם סמך הסכך
על עמודים והברעיים הם דפנות ב אפילו אין גבוה
עשרה מהמטה עד הסכך כשרה כיון שיש עשרה טפחים
מן הארץ עד הסכך:

מל"ב [סעיף ב] לאור פוסל בג' אפילו בסכך עצמו, כל שכן
הסכך גבוה ממנו ולאו רואין כאלו הסכך שזה עם המטה
זימנין דמיינתקי. כן כתב הטור [עמוד חלט] בשם הרמב"ם
וקשה לי ממה שכתוב בסעיף
שיקשור שם בהמה לדופן
מיישין דמיינתקא, ובהדיא אמרתי
בפרק קמא דבבא קמא [ט, ג] שיש
דרכיה למוקף, ואפילו הכי כשרה
בסוכה, קל וחומר צריעות
הקשורים בטוב, ולריך לומר דרי"ח
בכל המחילות החמירי, מה שאין כן
בעשיית דופן מכהמה, לא מילתא
רק להכשירה, וכמו שכתוב בסעיף
י"ב (יב) במחיצות קנים
דלא אפילו אס ינתקו היריעות
יס מחילה מחמת הקנים
(יג) ובבבא קמא ידע, דאילו הו'
הוה קביעו, ובנין קבע אסור ביום
טוב, ומחילי טעמא דדופן רביעי
כיון דיש הכשר סוכה כשר, וכל
מיקרי מן בנין: (יד) הסומך
סוכתו וכו'. זו היא משנה וכו'
כא, ב] הסומך סוכתו כדברי המטה
כשרה, ר' יהודה אומר אס אינה
יכולה לעמוד בפני ענפה פסולה
מחילי טעמא דר' יהודה, פליגי
ר' זירא ורבי אבא בר ממל, דהו'
אמר מפני שאלו לה קבע, ומד אמר
מפני שמעמידה בדבר המקל
טומאה, אמר אביי, לא שנו אלא
סמך, אצל סוכך על גבי המטה
[כשרה] ויפירש דבר זה בטור
[עמוד חקיקא] כלשון השו"ע כ"א

ציונים לרמ"א
השגת הראב"ד [שם ג,
ו] והגרי"ד פרק ד'
דסוכה [שם]:
* סעיף א:

לפי הנראה דמיידי במטה שיש בראשה סביב לה למעלה דפנות, והיינו שקורין אותו בלשון אשכנז הימ"ל בע"ט, ועיקר החילוק
רישא לסיפא בלשון הטור הוא בזה, דבמרווייהו עושה מחילות הסוכה מהדפנות של המטה שזכרנו, והנחה קורא אותם כרעיים, ומלמעלה
עושה הסכך, וקרקע המטה היא קרקע הסוכה, אלא דכרישא הסכך נסמך על הדפנות אלו עצמם, ואס ינטלו הדפנות של המטה יפול
הסכך, על כן פסול לר' יהודה מטעם שאלו לה קבע, פירוש, שמקרקע המטה עד הסכך אין שם י טפחים, ולאריך מאן דאמר מפני
שמעמידה בדבר המקבל טומאה. אבל כפיפא מיידי ש"ע"פ שהסכך הוא גם כן על דפנות המטה, אלא שלא נסמך עליהם, אלא יפול
קונדסים בדרך ועליהם הניח הסכך כשרה. אע"פ שגם כאלו אין מקרקע המטה י טפחים להסכך, מכל מקום, כשר, כיון שאס המטה
המטה עדיין הסכך עומד וקרקע עולם תהיה קרקע הסוכה, לא איכפת לן במה שמיעט אורח הסוכה במטה. וכמ"ל הרא"ש [שם סי"ב סוף
סימן א] דר' יהודה אחי לפרש דברי תנא קמא ואינו מולק, כי אין סברא שהמנא קמא יכשיר בפחות מ"י טפחים, דדירה סרוחה הו'
ועל כן קיימא לן כר' יהודה. והקשה עוד, למאן דאמר מפני שמעמיד בדבר המקבל טומאה אס סוכך על גבי חומת אבנים תהיה פסולה
הואיל והעמיד הסכך בדבר שאין גידולו מן הארץ. ובר"ן [ג, א ד"ה ולענין הלכה כיון] יש מירוח על זה, דטעם הפוסל במעמיד בדבר המקבל
טומאה משום גזירה שמה יבא לסכך בו, כיון שאתה ממחיל להעמיד הסכך בו, משום הכי בחומת אבנים אין שייך זה, דאין רגילין לסכך
באבנים. ופסק הרא"ש [שם] כמאן דאמר מפני שאלו לה קבע, ואין חילוק רק בין יש י טפחים מהמטה לסכך אי לא, ולא איכפת לן
במעמיד בדבר המקבל טומאה או בדבר מחובר. וכן הוכיח ב"י [סוף הסימן] מדברי רי"ף, וכן דעת הטור ושו"ע, ולא כר"ן [שם] שמוסיף
לדבר המעמיד. ועיין מה שכתבתי סימן מרכ"ט סעיף ח' [ס"ק א] דבין הגחם סולס:

יז קנים בפחות משלשה:
י [כא] עושים מחיצה מבעלי חיים יח [כב] שיקשור
שם (יא) בהמה לדופן:
יב [כג] יכול לעשות מחיצות דופן לסוכה
להבשירה ואפילו ביום טוב (יג) ובלבד יש שלא
ידע אותו שהועמד שם שבשביל מחיצה הועמד שם
י אבל בחול אפילו אם הוא יודע שפיר דמי: הגה
[כד] ואפילו ביום טוב אינו אסור אלא באומן שלש דפנות
המחירים הסוכה אצל דופן רביעי שרי ועיין לעיל סימן
ט"ו ס"ט פ':
יג [כה] הסומך סוכתו על ברעי (יב) המטה
והברעיים הם מחיצות אם יש גובה עשרה טפחים
מן המטה לסכך כשרה ואם לאו פסולה ואם סמך הסכך
על עמודים והברעיים הם דפנות ב אפילו אין גבוה
עשרה מהמטה עד הסכך כשרה כיון שיש עשרה טפחים
מן הארץ עד הסכך:

מל"ב [סעיף ב] לאור פוסל בג' אפילו בסכך עצמו, כל שכן
הסכך גבוה ממנו ולאו רואין כאלו הסכך שזה עם המטה
זימנין דמיינתקי. כן כתב הטור [עמוד חלט] בשם הרמב"ם
וקשה לי ממה שכתוב בסעיף
שיקשור שם בהמה לדופן
מיישין דמיינתקא, ובהדיא אמרתי
בפרק קמא דבבא קמא [ט, ג] שיש
דרכיה למוקף, ואפילו הכי כשרה
בסוכה, קל וחומר צריעות
הקשורים בטוב, ולריך לומר דרי"ח
בכל המחילות החמירי, מה שאין כן
בעשיית דופן מכהמה, לא מילתא
רק להכשירה, וכמו שכתוב בסעיף
י"ב (יב) במחיצות קנים
דלא אפילו אס ינתקו היריעות
יס מחילה מחמת הקנים
(יג) ובבבא קמא ידע, דאילו הו'
הוה קביעו, ובנין קבע אסור ביום
טוב, ומחילי טעמא דדופן רביעי
כיון דיש הכשר סוכה כשר, וכל
מיקרי מן בנין: (יד) הסומך
סוכתו וכו'. זו היא משנה וכו'
כא, ב] הסומך סוכתו כדברי המטה
כשרה, ר' יהודה אומר אס אינה
יכולה לעמוד בפני ענפה פסולה
מחילי טעמא דר' יהודה, פליגי
ר' זירא ורבי אבא בר ממל, דהו'
אמר מפני שאלו לה קבע, ומד אמר
מפני שמעמידה בדבר המקל
טומאה, אמר אביי, לא שנו אלא
סמך, אצל סוכך על גבי המטה
[כשרה] ויפירש דבר זה בטור
[עמוד חקיקא] כלשון השו"ע כ"א

עשרת זקנים
[על כן אין נכון לעשות
המחיצות מיריעות של
שתן, ואל יחלה בסוכה
יריעות שעטו אלא אם כן
אם בבוהים שלא יוכל ליגע
בן (מהרי"ו) ויולי סימן קמא
בן כתוב באגרות פרק קמא
דסוכה סימן טו]:

עשרת זקנים
[על כן אין נכון לעשות
המחיצות מיריעות של
שתן, ואל יחלה בסוכה
יריעות שעטו אלא אם כן
אם בבוהים שלא יוכל ליגע
בן (מהרי"ו) ויולי סימן קמא
בן כתוב באגרות פרק קמא
דסוכה סימן טו]:

עשרת זקנים
[על כן אין נכון לעשות
המחיצות מיריעות של
שתן, ואל יחלה בסוכה
יריעות שעטו אלא אם כן
אם בבוהים שלא יוכל ליגע
בן (מהרי"ו) ויולי סימן קמא
בן כתוב באגרות פרק קמא
דסוכה סימן טו]:

עשרת זקנים
[על כן אין נכון לעשות
המחיצות מיריעות של
שתן, ואל יחלה בסוכה
יריעות שעטו אלא אם כן
אם בבוהים שלא יוכל ליגע
בן (מהרי"ו) ויולי סימן קמא
בן כתוב באגרות פרק קמא
דסוכה סימן טו]:

הגהות והערות
[ח] תוספת מהדורם
פירא קמ"ה:
[י] עיין סימן ט"ב סעיף
א' ו' ז': [ג] (ג'יון פ"א)
[ז] כ"ה בכל הדפוסים
הראשונים. וממהדורות אמ"ד
זכ"ל הוספו "סימן ט"ב",
עמהדורות אמ"ד מ"פ
הוספו "סימן ט"ב" סעיף
ה"י:

הגהות והערות
[ח] תוספת מהדורם
פירא קמ"ה:
[י] עיין סימן ט"ב סעיף
א' ו' ז': [ג] (ג'יון פ"א)
[ז] כ"ה בכל הדפוסים
הראשונים. וממהדורות אמ"ד
זכ"ל הוספו "סימן ט"ב",
עמהדורות אמ"ד מ"פ
הוספו "סימן ט"ב" סעיף
ה"י:

הגהות והערות
[ח] תוספת מהדורם
פירא קמ"ה:
[י] עיין סימן ט"ב סעיף
א' ו' ז': [ג] (ג'יון פ"א)
[ז] כ"ה בכל הדפוסים
הראשונים. וממהדורות אמ"ד
זכ"ל הוספו "סימן ט"ב",
עמהדורות אמ"ד מ"פ
הוספו "סימן ט"ב" סעיף
ה"י:

הגהות והערות
[ח] תוספת מהדורם
פירא קמ"ה:
[י] עיין סימן ט"ב סעיף
א' ו' ז': [ג] (ג'יון פ"א)
[ז] כ"ה בכל הדפוסים
הראשונים. וממהדורות אמ"ד
זכ"ל הוספו "סימן ט"ב",
עמהדורות אמ"ד מ"פ
הוספו "סימן ט"ב" סעיף
ה"י:

עירי תשובה
[י] על כן אין נכון בדי. ועיין בשבט יעקב חלק א' סימן ל"א דהכשר סוכה
אפילו דופן אחת אין לעשות מסדינים אם לא שיארוג במחיצות קנים פחות
משלשה. ואפשר דגם הט"ו [סי' יא] לא קאמר אלא בדרופן רביעי או אין להקפיד
בין דמדינא סגי בג' וכן נראה מלשונו, ע"ש:

עירי תשובה
[י] על כן אין נכון בדי. ועיין בשבט יעקב חלק א' סימן ל"א דהכשר סוכה
אפילו דופן אחת אין לעשות מסדינים אם לא שיארוג במחיצות קנים פחות
משלשה. ואפשר דגם הט"ו [סי' יא] לא קאמר אלא בדרופן רביעי או אין להקפיד
בין דמדינא סגי בג' וכן נראה מלשונו, ע"ש:

עירי תשובה
[י] על כן אין נכון בדי. ועיין בשבט יעקב חלק א' סימן ל"א דהכשר סוכה
אפילו דופן אחת אין לעשות מסדינים אם לא שיארוג במחיצות קנים פחות
משלשה. ואפשר דגם הט"ו [סי' יא] לא קאמר אלא בדרופן רביעי או אין להקפיד
בין דמדינא סגי בג' וכן נראה מלשונו, ע"ש:

עירי תשובה
[י] על כן אין נכון בדי. ועיין בשבט יעקב חלק א' סימן ל"א דהכשר סוכה
אפילו דופן אחת אין לעשות מסדינים אם לא שיארוג במחיצות קנים פחות
משלשה. ואפשר דגם הט"ו [סי' יא] לא קאמר אלא בדרופן רביעי או אין להקפיד
בין דמדינא סגי בג' וכן נראה מלשונו, ע"ש:

באר היטב
שיהיה כלורת הפתח דופן הג' מחמת המקרה שעל שני הקנים, שהרי
כאן מחילה ג' ממש אלא מחמת פי תקרה יורד וסומם ועל כן צריך
הפתח, ע"ש: (י) הרוח. אפילו עומדת בצית שאלו שם רוח אינה
מ"א [ס"ק טו]. ועיין בהלכות קטנות חלק ב' סימן ט"ו שירה פנים להבטיח

באר היטב
שיהיה כלורת הפתח דופן הג' מחמת המקרה שעל שני הקנים, שהרי
כאן מחילה ג' ממש אלא מחמת פי תקרה יורד וסומם ועל כן צריך
הפתח, ע"ש: (י) הרוח. אפילו עומדת בצית שאלו שם רוח אינה
מ"א [ס"ק טו]. ועיין בהלכות קטנות חלק ב' סימן ט"ו שירה פנים להבטיח

באר היטב
שיהיה כלורת הפתח דופן הג' מחמת המקרה שעל שני הקנים, שהרי
כאן מחילה ג' ממש אלא מחמת פי תקרה יורד וסומם ועל כן צריך
הפתח, ע"ש: (י) הרוח. אפילו עומדת בצית שאלו שם רוח אינה
מ"א [ס"ק טו]. ועיין בהלכות קטנות חלק ב' סימן ט"ו שירה פנים להבטיח

באר היטב
שיהיה כלורת הפתח דופן הג' מחמת המקרה שעל שני הקנים, שהרי
כאן מחילה ג' ממש אלא מחמת פי תקרה יורד וסומם ועל כן צריך
הפתח, ע"ש: (י) הרוח. אפילו עומדת בצית שאלו שם רוח אינה
מ"א [ס"ק טו]. ועיין בהלכות קטנות חלק ב' סימן ט"ו שירה פנים להבטיח

אשל אברהם

משבצות זהב

אבאר עוד, בריש הסימן [אשל אברהם] ובאות (י"ז) [ז] [שם] דסוכה בעיני ב' שלימות דעירובין וגי טפח דוקא, לא קנים פחות פחות מג' טפחים, ובשתי לא מהני: **7 (יא) זימנין**. עיין ט"ז. משמע בהמה ב' דפנות לא מהני קשירה. ועיין אליה רבה [ס"ק] ח"י' הבהמה כשחברת יראה, מה שאין כן כאן דמנתקי ולא אדעתיה. גם יש לומר כשקושר בחזקה שפיר, וביריעות דרך לקשור במשיחה וכדומה, וי"ל שנתק כו': **8 (יב) במחיצות**. עיין ט"ז. עיין מ"א [ס"ק] י"ז ובאליה רבה אוה י"ט. וע"ש. והנה אם נאמר קנים פחות מג' טפחים הוה ספק פלוגתא, עיין מ"א ריש הסימן, אם מותר לפרוס הסדינין ביום טוב ובשבת, בסימן שט"ו [סעיף א] מחיצה המתרת, כיון דהוה ספק דרבנן. ומכל מקום כיון דספק תורה לחומרא וצריך סדינין, הוה דואי דרבנן, כעין מה שכתב מהר"י בן לב (ח"ג סימן קג) וביררה דעה [סימן ק"י] [סעיף ט] בספק ע"י גלגול * י"ג, והבן: **(יג) ובלבד**. עיין ט"ז. דופן ד', י"ל הוא הדין בגי' כל שיש ב' וטפח שרוק, ואי"ה במ"א אות י"ט ביבאר כוה. ועיין סימן שט"ו [סעיף א]: **(יד) הסומך**. עיין ט"ז. ובסימן תרכ"ט אות י"א ובמ"א אות י"ג, והב"ח [סוף הסימן] ובסימן תרכ"ט עמוד חפ' ד"ה עוד; עמוד תפא ד"ה כתב הר"ן החמיר במעמיד, אבל כל שהקרקע עולם עביד לכולי עלמא שפיר דמי. והר"ן חושש במעמיד, היינו אף שאין מסככין במין זה וי"ג, חושש למעמיד. אבל און קיימא לן דוקא בדבר ששכיח לסכך בו, כלים וסולם, אסור מרבנן שמה שיסכך בהן, מה שאין כן בכותל אבנים וכדומה. ועיין דרכי משה ריש הסימן בשם אור זרוע [סוכה סימן רפ"ט אות כ] בשם הירושלמי [סוכה פ"א הלכה ה'] שיש אומרים דפנות צריכין ממה שסכך כשר מן התורה, והב"ח [עמוד תפ"ד ומ"ש ואפילו: ריש עמוד הקן הביאר. ומשנה דסוכה נכד, בן בין אילנות ודפנות לה בסעיף ג' יש לומר כו' מאיר אחיה, ולר' יהודה [שם כא, ב] הכל הולך אחר המעמיד. ואתי שפיר נמי הא דאמר [שם כג, א] על גבי בהמה מתניתין רבי מאיר, דבראש האילן משמע אילן דופן, בלאו הכי דלא כר' יהודה, ודופן בהמה ודופן אדם נמי כר' מאיר:

אפילו הכי אסור. ואדם כלא כוונה, עיין סימן תל"ה [נהגה] דסכך קודם דופן מיירי גיש טפח סמוך לסכך, יע"ש, אבל סכך אסור להניח ביום טוב ע"י שרלע, עיין מה שכתבתי לעיל [משננות וזכ אום ג, ובסימן מכו אום ט] כוה:

ביאור הגר"א

ובגירסת הספרים [הובא בחוספות שם ע"ב ד"ה כו] דלא גרסי ומאי קא משמע לן דמשלשלין, ואמרין [שם ו, א] דופן סוכה כדופן שבת, ובשבת קיימא לן [סימן ט"ה שם ג] דאין מחיצה תלויה כו', ועיין חוספות [הג"ל] ורא"ש שם [פ"א סימן לא]: **[כא] [סעיף יא] עושים כו'**, שם כ"ג א: **[כב] שיקשור בו**, עיין מה שכתוב לעיל בסימן שט"ב סעיף ה' [וסי' יא]: **[כג] [סעיף יב] כולו כו'**, עירובין

מכמה עליהן גם כן, "אכל" הם דופנותיה. כלומר, לעיל דף כ"ב [שם] מן על גבי אילן ועל גבי גמל כשירה לרבותא, ואין עולין ביום טוב, ומן כאן בין אילנות כדרך ולא סמך גם כן הסכך אכל (וי"ו) (והדפנות) (והאילנות) במקום אכל רק חסרון זה דהס דופנותיה, משום הכי כשירה ביום טוב, הא סמך אין כשירה ביום טוב, ומינה דיין בשבת דף קנ"ד [ע"ג] כמו שכתב הר"ש לעיל כמשנה (סוכה פ"ב סימן ד) על גבי גמל ואילן, דמדלא מן כאן [כד, ב] בקילור העושה אילן דופן לסוכה כשירה, שמע מינה דמדלא קאמר, בין אילנות לל-הסוכה ולא סמך כלא, אכל רק זה דהס דופנותיה כו'. ומה שכתבו החוספות נדף כ"ג א' ד"ה ורבי יהודה מכשיר דהמה לדופן, בשלא סמך הסכך עליה, דלאס לא כן הוה סמך ככרעי המטה לר' יהודא נדף (כ"ב) [גל] [ע"ג]. ואפשר היינו לרש"י שם [ד"ה שאין חסרון] אף לה קבע, והוא הדין נסמך על גבי בהמה קשורה אף לה קבע מיקרי (וע"ש בחוספות ד"ה שאין). והוה שכתב המ"א כמו שכתבו בסעיף י"ג כאן, היינו לרמיון. לדין קבע כפירוש חוספות [שם] ורא"ש [פ"ב סימן ב] דלאי גובה, ואפשר אף לדין פסול כהאי גוונא דבהמה כסמך, וז"ע. והעיקר שרואה לומר המ"א ו"ל דמירוק דממעיד [נגמחא שם] לא קיימא לן כן, וכמו שכתב הט"ו גם כן בנאות י"ד נאורך. אבל ה"ב"ח לשיטתיה דפסק שם [שמה הקא ד"ה סמן] דלאוי להחמיר כמירוק דהכל הולך אחר המעמיד, ומשום הכי פירש [עמוד תפ"ד ד"ה העושה] דרש"י דנקט ולא סמכה עליה, דלאס סמך הסכך על האילן פסול דהוה מעמיד, ואילן פסול משום מחובר כו', יע"ש. זה נראה לי ככוונתו * : **צו הזקיקם**. עיין מ"א. בחוספות דף כ"ד ב' ד"ה והא איכא נופך, יע"ש בחוספות כוה: **זו הרוה**. עיין מ"א. בסימן שט"ו [ס"ק] א' וילן בין מדר למדר שאין שום רוח מזויה, אפילו הכי לא הוה קבוע, כיון שאינו יכול לעמוד ברוח מזויה דחוף. ומכאן עעמח בילון לפני המטה לשמש מטמו אסור [שם סעיף א בהגה], אלא א"כ קבע במשיחה למטה. ועיין סימן תרכ"ח במ"א [ס"ק] ד': **יו קניום**, עיין מ"א. בסעיף א' ד"ה אמרינן, יע"ש. ובאליה רבה אות י"ט מיקל ביריעות עם קנים כג' דפנות, יע"ש: **יח שיקשור**. עיין מ"א. סוכה דף כ"ג א', ומשמע מאכאן ודאי דפנות כשירים מכל דבר אף שפסול לסכך, יע"ש בט"ו [ס"ק] ה, ומשננות וזכ אום ט]: **יט ש"ע ירד**. עיין מ"א. בהמה ביום טוב כשקשירה ע"י ענינה כ אפילו. עיין מ"א. עיין ברא"ש סוכה (כ"ב) [פ"א] ב' [פ"ב סימן א].

ובגירסת הספרים [הובא בחוספות שם ע"ב ד"ה כו] דלא גרסי ומאי קא משמע לן דמשלשלין, ואמרין [שם ו, א] דופן סוכה כדופן שבת, ובשבת קיימא לן [סימן ט"ה שם ג] דאין מחיצה תלויה כו', ועיין חוספות [הג"ל] ורא"ש שם [פ"א סימן לא]: **[כא] [סעיף יא] עושים כו'**, שם כ"ג א: **[כב] שיקשור בו**, עיין מה שכתוב לעיל בסימן שט"ב סעיף ה' [וסי' יא]: **[כג] [סעיף יב] כולו כו'**, עירובין

ובגירסת הספרים [הובא בחוספות שם ע"ב ד"ה כו] דלא גרסי ומאי קא משמע לן דמשלשלין, ואמרין [שם ו, א] דופן סוכה כדופן שבת, ובשבת קיימא לן [סימן ט"ה שם ג] דאין מחיצה תלויה כו', ועיין חוספות [הג"ל] ורא"ש שם [פ"א סימן לא]: **[כא] [סעיף יא] עושים כו'**, שם כ"ג א: **[כב] שיקשור בו**, עיין מה שכתוב לעיל בסימן שט"ב סעיף ה' [וסי' יא]: **[כג] [סעיף יב] כולו כו'**, עירובין

מחצית השקף

י"ד, וכדאיחא בגמרא [שם] ולקמן סעיף י"א, וא"כ כיון דכוונת החוספות לפסול בסמך על גבי בהמה משום דמטלטלת וע"י זה דומה לכרעי מטה. אף למד מזה הב"ח לפסול בסמך על גבי אילן דאינו מטלטל, דהא הוא מחובר, ולכן כתב מ"א דהטעם משום דאין עולין לה ביום טוב, כמו שכתוב בסימן תרכ"ח. ואע"פ דהיה אפשר למ"א לפרש טעם פסול סמך על גבי אילן דהוה כסמך בכרעי מטה, דפסול לחד מאן דאמר מפני שמעמידה ברוב המקבל טומאה כנוכר לעיל, ולהאי מאן דאמר הדין דאסור להעמידה במחומר או בכל דבר שפסול לסכך, וכמו שכתוב בסימן תרכ"ח במ"א ס"ק ה', ואם כן כשסמך על גבי אילן הרי הוא מעמיד ע"י מחובר. אולם הב"ח ודאי לא נתכוין לזה, דהא אייתי ראייה מסמך על גבי בהמה, דשם אין האיטור משום מעמיד, דהא הטעם שאין מעמידין בדבר שאין מסככים בו משום גזרה שמה יבא גם לסכך בו, ובבעלי חיים לא שייכא הן גזרה, דהא אי אפשר לסכך בבעלי חיים (אלא דיש לומר דהב"ח אצל השיטתיה [סימן תרכ"ט עמוד חפ' ד"ה עוד], דסבירא ליה הא דאסור להעמיד בדבר המקבל טומאה או בכל דבר שאין מסככים בו, הוא מדינא, לא משום גזרה, אלא משום דהכל הולך אחר המעמיד והוה ליה כאלו סיכך באותו דבר המעמיד, וכמו שכתב מ"א בשמו המעמיד והוה ליה כאלו סיכך באותו דבר לומר כן בסמך על גבי אילן ובין בסמך על גבי בהמה תרווייהו פסולי מחד טעמא, דדומים לסמך על גבי כרעי מטה, דהיינו למאן דאמר טעם כרעי המטה מפני שמעמיד בדבר המקבל טומאה, דגם בהמה איננה צומחת מן הארץ, וכדלעיל ריש סימן תרכ"ט, וא"כ מדינא אסור להיות המעמיד בהמה. אבל מ"א אצל השיטתיה, דחולק שם על הב"ח, וסבירא ליה דאיתור לא העמיד בדבר המקבל טומאה, או כשאר דברים שאין מסככים בהם אינו אלא משום גזרה שמה יבא לסכך בו, כנוכר לעיל, א"כ אין לדמות אם המעמיד אילן או המעמיד בהמה, כנוכר לעיל, וגם צריך לומר דדברי החוספות בזה כ"ג הנ"ל אולי דוקא לפירוש רש"י בהאי דאין לו קבע כנוכר לעיל, ורש"י לומר...

י"ד, וכדאיחא בגמרא [שם] ולקמן סעיף י"א, וא"כ כיון דכוונת החוספות לפסול בסמך על גבי בהמה משום דמטלטלת וע"י זה דומה לכרעי מטה. אף למד מזה הב"ח לפסול בסמך על גבי אילן דאינו מטלטל, דהא הוא מחובר, ולכן כתב מ"א דהטעם משום דאין עולין לה ביום טוב, כמו שכתוב בסימן תרכ"ח. ואע"פ דהיה אפשר למ"א לפרש טעם פסול סמך על גבי אילן דהוה כסמך בכרעי מטה, דפסול לחד מאן דאמר מפני שמעמידה ברוב המקבל טומאה כנוכר לעיל, ולהאי מאן דאמר הדין דאסור להעמידה במחומר או בכל דבר שפסול לסכך, וכמו שכתוב בסימן תרכ"ח במ"א ס"ק ה', ואם כן כשסמך על גבי אילן הרי הוא מעמיד ע"י מחובר. אולם הב"ח ודאי לא נתכוין לזה, דהא אייתי ראייה מסמך על גבי בהמה, דשם אין האיטור משום מעמיד, דהא הטעם שאין מעמידין בדבר שאין מסככים בו משום גזרה שמה יבא גם לסכך בו, ובבעלי חיים לא שייכא הן גזרה, דהא אי אפשר לסכך בבעלי חיים (אלא דיש לומר דהב"ח אצל השיטתיה [סימן תרכ"ט עמוד חפ' ד"ה עוד], דסבירא ליה הא דאסור להעמיד בדבר המקבל טומאה או בכל דבר שאין מסככים בו, הוא מדינא, לא משום גזרה, אלא משום דהכל הולך אחר המעמיד והוה ליה כאלו סיכך באותו דבר המעמיד, וכמו שכתב מ"א בשמו המעמיד והוה ליה כאלו סיכך באותו דבר לומר כן בסמך על גבי אילן ובין בסמך על גבי בהמה תרווייהו פסולי מחד טעמא, דדומים לסמך על גבי כרעי מטה, דהיינו למאן דאמר טעם כרעי המטה מפני שמעמיד בדבר המקבל טומאה, דגם בהמה איננה צומחת מן הארץ, וכדלעיל ריש סימן תרכ"ט, וא"כ מדינא אסור להיות המעמיד בהמה. אבל מ"א אצל השיטתיה, דחולק שם על הב"ח, וסבירא ליה דאיתור לא העמיד בדבר המקבל טומאה, או כשאר דברים שאין מסככים בהם אינו אלא משום גזרה שמה יבא לסכך בו, כנוכר לעיל, א"כ אין לדמות אם המעמיד אילן או המעמיד בהמה, כנוכר לעיל, וגם צריך לומר דדברי החוספות בזה כ"ג הנ"ל אולי דוקא לפירוש רש"י בהאי דאין לו קבע כנוכר לעיל, ורש"י לומר...

ועביד בהוצא דרפני לא מימרי מחיצה הסודרת מלפני...

ועביד בהוצא דרפני לא מימרי מחיצה הסודרת מלפני...

ונראה שהגדר מבואר בלשון המחבר בש"ע (תר"ל ס"ק י)
 "על כן אין נכון לעשות כל המחיצות מיריעות
 של פשתן בלא קנים אף על פי שקשרן בטוב זמנין דמינתקי
 ולא אדעתיה והוי ליה מחיצה שאינה יכולה לעמוד בפני
 רוח מצוייה והרצה לעשות בסדינים טוב שיארוג במחיצות
 קנים בפחות מג" ע"ש, וקשה למה מיקרי מחיצה שאינה
 יכולה לעמוד מפני רוח מצוייה מפני שלפעמים מינתק ולא
 אדעתיה, והא ודאי תמוה לחוש דמינתק ויתנענע ג' טפחים
 ואיהו לא ידע כלל, רק נראה דהא ודאי מחיצת סדין סני
 אף שמנענע קצת כדרכה, רק לפעמים אחד מהקשרים
 מינריק, או מנענע יותר מדרכה אף שאינו כדי ג' טפחים
 ומיקרי בזה נמי תיכף מחיצה שאינה יכולה לעמוד מפני
 רוח מצוייה, ומהאי טעמא גזרו הקדמונים שלא לעשות
 מחיצות בסדינים.

שגם בפחות מהאי שיעורא פסול למחיצה, וכן משמע קצת
 מהגמרא (כד) גבי העושה סוכתו מאילנות דמקשינן "והא
 אינה יכולה לעמוד ברוח מצוייה", ומוקמינן לה בהוצא
 ודפנא ע"ש, וקשה הא גם באילנות גופא הרבה אינם מנידים
 ברוח מצוייה ג' טפחים, רק ע"כ נראה לכאורה שאפילו
 בפחות משיעור הנ"ל המחיצה פסולה לסוכה.

ולע"ד נראה דהא ודאי מעיקר הדין סדין כשר לדופן
 אף שע"כ נע קצת ברות, וכן מבואר בפסיקתא
 פרשת אמור "הדפנות במצעות ובאבנים ובקרשים" ע"ש,
 ומוכח שגם לדעת המ"א לא בעינן שלא ינוע משחו דע"כ
 בכל רוח מצוייה נע קצת, ואפילו מיירי במקום שמוקף
 מחיצות ואין תרוח מגיע לא מהני, שהשיעור בעצם חוזק
 המחיצה וכשמצד עצמו מתנדנד לא מיקרי מחיצה כלל, ע"כ
 נראה שאם קשר כפי הצורך למעלה ולמטה אף שנע קצת
 לא איכפת לן שזהו הדרך במחיצה זו, ומחיצה דסוכה בעינן
 כדרך מחיצה, ולכן בסדין אם קשר כראוי אף שנע קצת
 לא איכפת לן שזהו דרכה, ורק אם מתנענע יותר מהראוי
 למחיצה נתבטלה וא"כ לפי דברינו השיעור דמחיצה נע
 לבטלה היא יותר מכדרכה, והיינו לאחר שקושר טוב
 ובחזק כמו שיבאר.

וכהיום יש נוהגין להשתמש בסדינים ואולי דעתם שהש"ע
 מיירי שקושר רק למעלה ואז מצוי שיתחך שלא
 מדעתו, אבל אי מדבקים היטב למעלה ולמטה ולצדדין
 במסמרים אין לחוש שיתחך וע"כ לא קפדינן ליהרהר, ומ"מ
 ראוי להחמיר ולא להשתמש בסדינים כלל כיון שבש"ע מבואר
 האיסור מגזירה שיתחך לית לן להקל וכן סתמו האחרונים א.

סימן פה

ביאור בהכוונה שחייב לכוון בשיבת סוכה

נמי מיירי ביושב מספק וע"כ מכוון, אבל אם יושב ואינו
 מכוון לא קיים המצוה כלל, וזהו דבר חדש, וכן שמעתי
 מכמה גדולי עולם וצ"ל שדקדקו בליל סוכות לפני אכילת
 כזית או כביצה לצאת המ"ע, הזהירו המסובין לכוון נמי
 הכוונה שאוכלים הלילה לקיים המ"ע ולזכר ענגי הכבוד
 שזוהו מעיקר חובת המ"ע, ומה עוד שבבה"ל (סימן י"ד)
 מביא שאם אינו מכוון כשלושב ציצית לשם מצוה דלא יצא
 עובר על איסור שלובש בגד בלי ציצית (ודלא כהמ"ח).
 וא"כ כאלו בסוכה נמי אם יושב ואינו מכוון לא קיים מ"ע
 דסוכה והוה כאוכל חוץ לסוכה דעבר איסורא.

נראה להעיר הלכתא רבתיא בענין הכוונה דבעינן בשיבת
 סוכה, דבקרא כתיב "בסוכות תשבו שבעת ימים
 כל האורח בישראל ישבו בסוכות למען ידעו דורותיכם כי
 בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים".
 ופירש הב"ח (סימן תרכ"ה) כיון שבקרא מפרש שטעם המצוה
 למען ידעו מחוייב מדינא לכוון האי כוונה, רק לכאורה
 אינו אלא מצוה לכתחילה וכן מפורש במ"ב ד"ס תרכ"ה
 ע"ש אבל ב"בכורי יעקב" פירש שאם אינו מכוון הכוונה
 האמורה בקרא לא יצא מצות סוכה אף בדיעבד, ובתוס'
 ביכורים שם הקשה מהא דהישן בשמיני ילקה והירץ דהתם

ומצוי שהמזכר לקח בלי רשות, ואין לסמוך על הא דמביאר בגמרא
 ריש פ"ג דסוכה שאין להקפיד מפני שאצלו היה ייאוש ושנוי
 רשות, דהיינו דוקא התם שכבר נתייאר רק אין ייאוש מועיל
 בקרקע, אבל אי לקח לפני ייאוש כנהוג בעו"ה, אפילו ברור
 שיתייאר הזה כעת ייאוש שלא מדעת והקונה לא זכה ולא יצא
 עיין היטב בה"ל (סימן תה"י), וזהו הלכתא רבתיא ליהרהר מאד
 מחשש גול בסכך דמצוי שקונין סכך ואין מדקדקין בו, ולהלן
 בשיעורים על מסכתא סוכה נבאר בזה כמה דברים בעושי"ה.

(א) ובגול הדפנות וסכך הארכנו במק"א ולע"ד נראה ליהרהר
 מאד במסמרים שלא ליקח אלא כשמקבל רשות ולא לסאוך שבודאי
 לא יקפיד דהוה יאוש שלא מדעת, וביותר נראה שאפילו מעמיד
 דמעמיד אסור, דמעמיד אסור מדינא בגול כמבואר בפמ"ג והיינו
 מדכתיב העשה לך כל העשייה בכלל, וכשהיא פסול מדינא אין
 להלק בין מעמיד למעמיד דמעמיד שכולהו מעמידין צינהו, ורק
 במעמיד בסכך פסול כיון שהיא רק גזירה דרבנן שמא יבוא לסכך
 בהו גופא, בזה מחלקינן בין מעמיד למעמיד דמעמיד כמו שביארנו
 לפ"ל (סימן פ"ב) וגם יש ליהרהר מאד בזה בסכך שקונין סכך

מזכירי וזמנים גמרא
 חלק א
 הוציא ר' מאיר שטרנבוין שלי"א

22

בקנים, אבל יש מי שכתב (ב) דלא מהני קנים בפחות מג"ט לג"ט א"כ עושה כן בדי' דפנות, ואם יש סוכה עם ג' דפנות שנעשים מקנים שהם פחות מג"ט זה מזה, מ"מ (ד) בשבת ויו"ט אפשר דאסור לפרוס עליו סדין כדי לישב בתוכה.

ז וכשהסדינין קשורין היטב למעלה ולמטה ועומדת במקום מוקף מחיצות שאין שם רוח מצויה, אפי' (ה) לכתחלה יכול לעשות הדפנות מסדינים בלא קנים, ובדיעבד אף אם עשה סדינין בכל ג' דפנות בלא קנים ג"כ (ו) כשרה.

מראה זאב

להחמיר כ"כ לאסור כשיש רק קנים בפחות מג"ט לג"ט בדי' דפנות (דאף דאם עושה הדפנות רק מקנים בפחות מג"ט לג"ט כשיש כן בדי' דפנות (ט) בדבריו סימן ו' סעי' י"ג) מ"מ כאן מהני.

כג. מג"א סק"י, ביה"ש.

כד. דכיון דדין זה אי קנים פחות מג"ט לג"ט מהני הוי ספק פלוגתא (ט) בדבריו סימן ו' ס"ק ס'), וכיון דספק תורה לחומרא ולריב סדינים, הוי ודאי דרבנן ואסור לפרוס עליהם סדין דהוי מחילה המתרת (פמ"ג בא"א סק"יז מלמד כן), והכנה"ח סק"ע"א כ' דכיון דיש דיעות בם' שעי' דאין איסור לעשות מחילה המתרת ורק אוכל אסור, וגם יש מחירין כאן אפי' בלא סדינים כיון דהקנים נעשים בדי' מחילות א"כ הוי ס"ס, ועוד דאפי' בלא סדינים יש להכשיר בשטה"ד ולסמוך על המחירין בקנים פחות מג"ט גם בדי' מחילות (כמ"ש בדבריו בסימן ו' ע"ש), — ועי' בכה"ח שם דכ"ז הוא רק כשעשויה בקנים בדי' דפנות אבל אם עשויה כן בדי' דפנות, או אפי' בדי' דפנות רק שעשוים שהי וטרב דכשרה לכ"ע, אין איסור בפריסת סדין עליהם בשו"ע דלא הוי מחילה המתרת, ובשטה"ד גם כשעשויה בקנים בדי' דפנות אפי' בלא פריסת הסדין מותר.

כה. תוס"ס ס' שפי"ז ח"י, ביה"ש סעי' ג"ח, כה"ח סק"ע"ב, וטעמם כיון דהסדינים יכול לעמוד ברוח מזויה, וגם ליכא חשש לדילמא מינתק ע"כ מותר אפי' לכתחלה.

כז. עה"ש סעי' ל"ב, וכ"מ מלשון הש"ע שכתב רק לשון אין נכון, — והא דכעת יש אנשים שעושין הדפנות לכתחלה מסדינין, י"ל לפמ"ש הפמ"ג במ"ז סק"י"א ב' ח"ר ליישב למח עושין לכתחלה הדפנות מצע"ח (עי' לקמן ס"ק כ"ח) ולא חיישינן דילמא מינתק כדחיישינן כאן, משום דבבבמה יודעין שיכול לברוח ע"כ קושרין אותו היטב בחזקה, אבל סדינין קושרין רק במשיחה ע"כ חיישינן שינתק, א"כ י"ל דכעת שעושין סוכה ממחללת או יריעה עבה וקושרין היטב ע"י יחידות מותר גם לכתחלה וליכא צוה שום חשש (משנה יעקב), וכע"ז כ' בם' מטו"ז ס' פ"ד, אבל כ' דאעפ"כ ראוי להחמיר ולא להשתמש בסדינים כלל כיון שש"ע כ' לאיסור משום שמה ינתק, עוד לימוד זכות י"ל דכעת דעשוים בבסדינים נקבים מיוחדים שיהי יכולים לקשרו היטב ולא ינתק המשוחה מהסדינים ע"כ אפשר דרשאי להשתמש לסוכה. L

ה עושים מחיצה (ב) מבע"ה, ע להיות (ג) מתוח למעלה עד ד תורבץ או תמות ותפול יהי גבו

כו. ש"ע סעי' י"א, ואין איסור מש לכתחלה עי' בדבריו בסימן ז'), דלא גז בצע"ח, וכמו שהחיר להעמיד הסכך על י"א דהכא ע"כ מיירי שלא סמך ע"ג כ דאלי"כ בלאו עממא דמעמיד הסכך בדבר קושיה הני"ל). — ואפי' מצבמה עממא צבמה עממא, מ"מ דדופן סוכה לא אי מהם (עה"ש סעי' ל"ג, וחש' תורת חסד ח"ג כלל פ"א בשם מהר"ש לאנדא מצוה ובאח"ח החדש בם' חקפ"ו בשם ס"ת הדפנות, דאין פוסל בכ אף דבר הפוסל עוד בשד"ח שדוחה את דבריו, ועי' בם' — ועי' יפ"ל ח"ב א"ח דלכך לא חשו שהוא ללכו ולתשמישו ומשום הגאחו או דברים אחרים לא הותר לעשות מצע"ח, ל"ח דלצע"ח, ועפ"מ היכא דיש לו אדם הוא שגוי אי איתא גציה דין דלער בט

כח. והא דלא חיישינן שמה ינתק ו שינתק ויברח יראה שפסולה, משא"כ לשו נה"ש סק"ג), והפמ"ג במ"ז סק"י"א כ' אותו היטב בחזקה, אבל יריעות קושרין וחש' חק"ל ס' קכ"ח שכתב דהא דכשר לעי נכון לעשות מצע"ח כיון שיש לחוש למי כעין דחמרינן לעיל דאין לעשות לכתחלה סק"ג שמשחפק אם לא קשור הבבמה ו לקשור הוא בחזרה ע"כ בעלמא ואם חכמים כדי שלא יצוה לידי ציעול מלוח נ יאל גם אם לא ברח, וכ"כ ביה"ש, ועי' ועי' סק"י.

כט. מג"א סק"י"ב ב' הגמרא, (ועי' בגמרא דלא מהני מתוחה דזמנין דמוקיב הותר רק בפול קשור שצלא"ה גבוה י" 5. גמרא.

גר"ל ר' שלם גמרא דר"ע